БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 65 (16.755). | 20 март 1977 йил, якшанба | Баҳоси 2 тийин.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА ЯНГИ МАШИНАЛАР

КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯ — ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИДА ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ НЕГИЗИ

19 март куни Ўрта Осиё машина синаш станциясида қишлоқ хўжалиги учун янги, анча мукаммал машиналар яратиш ва улардан фойдаланиш масалаларига бағишланган семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Семинар-кенгашда қишлоқ хўжалиги ходимлари, олимлар, лойиҳалаш-конструкторлик ва илмий-тадқиқот ташкилотлари, саноат корхоналари, «Узсельхозтехника» бирлашмасининг, партия ва совет органларининг раҳбарлари қатнашдилар.

Семинар-кенгашни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари янги тракторлар, пахта териш машиналарининг намуналари билан танишдилар. Пахтачилик учун мослаштирилган «МТЗ-80 Х» маркали чопиқ трактори, шунингдек қатор оралариниинг кенглиги 90 сантиметр бўлган майдонларда ишлатиш учун «МТЗ-100 Х» маркали трактор ва бошқа машиналар намойиш этилди. Ўрганлик ҳосил тупроғида ишлатиш учун «ХВА-1,8» маркали пахта теради ва толали пахта терадиган янги машиналар, ҳамда тўрт қаторли вертикал-шпинделли пахта терадиган машиналар намойиш қилинди. 4 тонна юк кўтарадиган трактор тиркамаси ҳам кўрсатилди. Республикамиз хўжаликларида кенг ишлатилиши лозим бўлган тўрт шпинделли ...

... дан иборат трактор поезди алоҳида қизиқиш туғдирди.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Бутуниттифоқ «Сельхозтехника» бирлашмасининг раиси А. А. Ежевский семинар-кенгашда қатнашчилар ҳузурида қишлоқ хўжалигида машиналарни комплекс механизациялашнинг асосий вазифалари ҳақида доклад қилди.

Семинарда пахтачилик учун машиналар бўйича давлат махсус конструкторлик бюросининг бош инженери В. Асатуров, Тошкент трактор заводининг директори П. Мирзааҳмедов, «Ташсельмаш» заводининг директори И. Мусин, Ўрта Осиё машина синаш станциясининг директори И. Эгамбердиев, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг академиги Г. Рудаков фан-техника тараққиётининг ривожлантириш ва КПСС XXV съезди ўртага қўйган вазифалар ҳақида гапирдилар.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов семинар-кенгашда нутқ сўзлаб, қишлоқ хўжалиги машиналари ...

... тармоқлари комплекс механизация ... машиналар яратиш ва уларни кенг жорий этиш истиқболлари тўхталиб ўтди.

Семинар-кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолари И. Г. Анисимкин, И. Р. Курбонов, Н. М. Матчонов, О. У. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат Э. Б. Нордман, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. Мамарасулов иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ПАРТИЯВИЙ СЎЗ ҚУДРАТИ

«Тузумимизнинг кучи омманинг онглилигидадир. Шунинг учун ҳам партия коммунистик онгликни тарбиялашни, одамларни коммунизм қуришга тайёр, иродали ва уқувли қилиб тарбиялашни ўзининг доимий иши деб ҳисоблайди» — деган эди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев партия XXV съездига Ҳисобот докладида. Омманинг ана шу онглилигини, меҳнаткашларнинг юксак активлигини ўстиришда оммавий ахборот ва пропаганда воситаларининг кенг тармоқли системаси билан бирга оғзаки агитациянинг аҳамияти ниҳоятда каттадир. Партия ташкилотлари меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни КПСС XXV съезди қарорларини бажаришга сафарбар этиш соҳасидаги фаолиятларида сиёсий ва иқтисодий маориф системаси, лекция пропагандаси билан бир қаторда оғзаки агитациянинг турли-туман формаларидан ҳам кенг фойдаланишга эришмоқдалар.

Ҳозир Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига ҳамма ерда кенг тайёргарлик кўрилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг бу ҳақдаги қарори барча коллективларда зўр қизиқиш билан кутиб олинди ва катта меҳнат кўтаринкилигига сабаб бўлди. Бутун-бутун коллективлар Улуғ Октябрь шарафига оширилган мажбуриятлар олиб, юксак довонларни кўзлаб ишламоқдалар. Новаторларнинг юбилейга қадар шахсий тўрт йиллик планларини бажариш, коллективларнинг эса икки йиллик планларни уддалаш ҳақидаги ташаббуслари ана шу меҳнат кўтаринкилиги жараёнида туғилди.

Ана шундай активлик ва кўтаринкилик вазиятини вужудга келтиришда партиянинг сиёсий жангчилари бўлган агитаторлар, сиёсий ахборотчи ва докладчилар катта отрядининг, барча партия активларининг ҳиссаси беқиёс. Улар фидокорлик билан партиянинг сўзини оммага етказа бориб, меҳнаткашлар КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида қилган докладида, унинг Марказий Комитет 1976 йил октябрь Пленумидаги нутқида баён этилган қоида ва хулосаларни чуқур ўзлаштириб олишларида жонкуярлик кўрсатмоқдалар. Меҳнат коллективларини ўнинчи беш йиллик вазифаларини тўла-тўкис тушуниб, ўз зиммаларидаги вазифаларни ошириб бажаришга отлантирмоқдалар, сифат ва самарадорликни кўтариш билан Ватанимиз қудрати ва халқимиз фаровонлигини оширишга ўз ҳиссаларини қўшишга илҳомлантирмоқдалар.

Партиямиз ўзининг бу соҳадаги фаолиятига ҳамиша катта эътибор бериб келмоқда. КПСС Марказий Комитетининг яқинда қабул қилган «КПСС XXV съезди қарорларини бажаришда оғзаки сиёсий агитациянинг ролини ошириш тўғрисида»ги қарори бунинг яққол далили бўлиб, унда оммавий-сиёсий ишларимизнинг ҳозирги шароитдаги вазифа ва мақсадлари аниқ белгилаб берилди. Бу соҳада тўпланган тажрибалар умумлаштирилиб, йўл қўйилган камчиликларни келгусида бартараф этиш, оғзаки агитацияни янада такомиллаштириш ҳамда ривожлантиришнинг йўллари кўрсатиб берилди. Қарорда сиёсий ахборотчилар ва агитаторлар жамоатчиликнинг коммунистик эътиқод, социалистик ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялашдаги ролини ...

Республика партия ташкилотлари сиёсий агитация ишларини ... ва бу соҳада тўпланган тажрибаларни ...

...

Бошланғич партия ташкилотлари ўз ҳузурларидаги агитация коллективларининг ...

ВЦСПС пленуми

18 март куни Бутуниттифоқ Касаба союзлари Марказий Советининг пленуми бўлди. Пленум «ВЦСПСнинг ва КПСС XXV съезди қарорлари асосида СССР касаба союзларининг вазифалари ... ҳақида ВЦСПСнинг СССР Касаба союзлари XVI съездига ... доклади муҳокама этди ва тасдиқлади. ВЦСПС Раиси А. И. Шибаев доклад қилди.

(ТАСС).

◆ УЛУҒ ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИ ШАРАФИГА

◆ БАҲОР ДЕҲҚОНЛАРНИ ҚИЗҒИН МЕҲНАТГА ЧОРЛАМОҚДА

◆ ЧОРВАДОРЛАР ЯНГИ МАРРАЛАРНИ ЭГАЛЛАМОҚДАЛАР

Республикамизда баҳорги экиш-тикиш ишлари қизғин тус олиб бормоқда. Тошкент область Бўстонлиқ районидаги Ленинград районининг ... колхозининг ... дала майдонларидан фойдаланиш иш олиб бормоқдалар. ... Хўжаликда бу кунларда арпа экиш ... деҳқонлар ... Хўжалик деҳқонлари ... гектар майдонида 20 центнердан арпа ҳосили олиш учун аҳд қилишган.

Суратда: колхознинг илғор механизатори Эргаш Исроилов ва далаларга арпа сепиш акс эттирилган.

А. Абалян ва Л. Гусенков фотолари.

МАККАЖЎХОРИ ЭКИШ ҚИЗҒИН

ЯНГИЯЕЛЬ («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Комсомол» совхозида маккажўхори экиш ... гектар майдонга ...

О. ҲАКИМОВ.

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

ДЕҲҚОННИНГ ДОЛЗАРБ ДАМЛАРИ

Республикамиз колхоз ва совхозларида ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили ҳосилига пухта замин яратиш учун баҳорги дала ишларига кенг миқёсда киришиб юборилди. ...

Республикамизнинг кўпчилик хўжаликларида баҳорги бороналаш ишлари ...

... Шу кунларда республика областларида ва районларида, колхоз ва совхозларда ...

... солаш, уни гербицид соланишга мослаш юзасидан кўргазматлар беришмоқда.

Асосий эътибор ўғитларни ... Республикамиз жанубида ...

Республикамиз шимолий зонаси — Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида ...

... ги 112 минг гектари юви... ...

Шўр ювиш планини 29 процент бажарган Бухоро области ...

Запас суғориш — бу ...

Ҳосилдорликни оширишнинг ...

Баҳорнинг ҳар дами деҳқон ...

ЧОРВАЧИЛИК—ЗАРБДОР ФРОНТ

МАСЪУЛИЯТЛИ ДАМЛАР

Чорвадорларимиз бултур қишловни муваффақиятли ўтказиб, ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилини яхши кўрсаткичлар билан якунлаган эдилар. ...

... қолганига 300 граммдан ём беришган.

... Қўзлатиш кунларида ...

Н. ЭРГАШЕВ,

Самарқанд область Совет обод районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» қоракўлчилик совхозининг директори.

ВАТАННИНГ ЮКСАК МУКОФОТИ

БЕРУНИЙ (Қорақалпоғистон АССР), 19 март. (ЎзТАГ). Беруний райони меҳнаткашларини юклаб ишлари бутун районга 1976 йилги Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиби деб ... КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи ... Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. Камолов ...

Митингда райондаги барча меҳнаткашлар номидан ... Октябрнинг 60 йиллиги ... тонна пахта ... социалистик мажбурият қабул қилинди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЗАМБИЯГА ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Замбия Президенти К. Каунда таклифига биноан 1977 йил март ойининг иккинчи ярмида расмий визит билан Замбия Республикасида бўлади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ МОЗАМБИККА ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Мозамбик Президенти С. Машелнинг таклифига биноан 1977 йил март ойининг иккинчи ярмида расмий визит билан Мозамбик Халқ Республикасида бўлади.

СЎНГГИ СОАТДА

ЁВУЗЛАРЧА ҚОТИЛЛИК

БРАЗЗАВИЛЬ, 19 март. (ТАСС). «Конго революцион овози» радиоэшиттириш бугун хабар беришича, Конго Халқ Республикаси Президенти, Конго Меҳнат партияси Марказий Комитетининг Раиси Марьен Нгуаби ... ёвузларча ... ҳалок бўлди. ...

ОКТЯБРЬ 60-Й

ЗАФАР ДАРАКЧИСИ БЎЛГАН ВОҚЕАЛАР

ТЎНҒИЧЛАР ОЛДИНДА ЮРАДИ

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ IX ЙИЛЛИГИДА СОЦИАЛИСТИК ҚУРИЛИШ ҚАЛДИРҒОЧИ — БЎЗСУВ ГЭСИ НУРЧИЛАРИ «ЛЕНИНЧА ГОЭЛРО — ЎЗБЕКИСТОНДА» ДЕБ ЁЗИЛГАН ҚИЗИЛ АЛВОННИ БАЙРАМ НАМОЙИШИДАН ТАНТАНАВОР ОЛИБ ЎТИШГАН ЭДИ...

> «Коммунизм — Совет ҳокимияти плюс бутун мамлакатни электрлаштиришдир».
>
> В. И. ЛЕНИН.

Бундан олтмиш йилча муқаддам чўяндан ясалган кавушга ўхшаш қуйма чироқ бўларди. Унинг ичига жувоз ёғ қуйиб, пилик ташлаб қўйиларди. Косиблар ана шу қора чироқ нурида этик тикишган, кампирлар палак. Кейинчалик шамдон чиққан, ундан кейин лампа чироқ.

Омончилик экан, эл электрни ҳам кўрди. Халқ Комиссарлари Совети машҳур ГОЭЛРО плани асосида Россияни электрлаштириш тўғрисида 1921 йилнинг 21 декабрида мўътабар қарор чиқарди. Бу тарихий ҳужжатда 10-15 йил мобайнида мамлакатда қуриладиган 30 та электр станция қатори Туркистонда, Тошкент атрофида ҳам битта гидростанция қурилсин, деб кўрсатилган эди. Бу — Бўзсув гидроэлектр станцияси эди.

У тез орада эл оғзига тушди. Доҳий ғоялари қанот бахш этган кишилар Туркистонда ҳам Ильич чироқлари ёқишга отландилар. Орадан ярим асрдан зиёдроқ вақт ўтди. Ўша мўътабар нурчиларнинг бугунги авлоди Осиёда, Совет Шарқида улкан нурхоналар қурмоқдалар, миллионлаб чироқлар ёқмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси замирида ленинча қудрат, ғоя ва мақсадимизнинг улуғлиги, абадийлиги бор. Энергетикамизнинг ана шу камолот йўли ҳақида социалистик Ўзбекистоннинг илк нурхонаси — Бўзсув гидроэлектр станциясининг кекса нурчиси, Меҳнат Қизил Байроқ орденли машинист Расулжон Пидаев шундай ҳикоя қилади:

Йигирманчи йилларнинг бошлари эди. Уйда ҳам, кўчада ҳам, чойхона ва маҳалла куйда ҳам дув-дув гап:

— Эшитдингми, Бўзсувда истанса қурилармиш... Сувни дамлаб, гидр қилармиш.

— Гидринг нима?

— Гидр-да, гидр! Сув йўлига терак бўйи тўғон солиб, мотор қураркан. Кейин у гиргир айланиб, электр берар-кан...

— Электр?

— Ҳа, электр! Нурчироқ! Уйларни ёритаркан. Трамвайларни юргизиб, завод-фабрикаларни ишлатаркан...

Биз, ёш-яланглар қизиқиб, қурилишни кўргани Лайлакободга бордик. Шамолоқдек одам. Бел ушлаган, кетмон урган, замбилғалтак тортганларнинг сон-саноғи йўқ. Ишбошилар бўлса керак, икки-уч киши гоҳ у ёққа, гоҳ бу ёққа ўтиб, станция қуриладиган жойни одимлаб ўлчар, дафтарларига алланималарни ёзиб қўяр ва яна ишида давом этишарди. Шу-шу бўлди-ю, Бўзсув эл оғзига тушди.

1923 йилнинг 31 июль куни Тошкент трамвай идорасининг хоналаридан бирида ўша ишбошилар тўпланиб, ГЭС лойиҳасини муҳокама қилдилар. Лойиҳа муаллифи Александр Михайлович Естифеев қурилиш ҳақида узоқ гапириб, улуғ доҳий режаларини амалга оширишга отланган барча камарбасталарга оқ йўл тилади.

Аҳвол оғир эди. Қурилишга энг зарур ускуналарнинг тайини йўқ, мутахассислар кам, техника етишмас, малакали ишчилар саноқлигина эди. Туркистонга Александр Естифеев қатори Ленин йўлланмаси билан келган большевик Семён Григорьевич Середа қурилишга бошчилик қилди. У шундай бир инқилобий ғайратга эга киши эдики, туну кун қурувчилар ёнида бўлар, бирга-бирга ишлар ва тез-тез: «Ҳали кўрасиз, инглиз ёзувчиси Герберт Уэллснинг ўртоқ Ленинни хаёлпараст деган гапи пучга чиқиб, бутун мамлакатимиз, жумладан, Тошкент машъала ёққандек чароғон бўлиб кетади», — деб қўярди.

...Иш айни қизиган вақтида қурилиш маблағдан қисилиб қолди. Семён Григорьевич Москвага — Давлат план комитети раиси, мамлакатни электрлаштириш жонкуяри, Лениннинг сафдоши Глеб Максимиллианович Кржижановский ҳузурига борди. Ўртоқ Кржижановский уни ўз хонасида, деворга осиғлик ГОЭЛРО плани ёнида кутиб олди.

Семён Григорьевич ГЭС қурилишига маблағ етмай қолганлигини, қўллаб юборилмаса қурилиш битмай қолиши мумкинлигини ва бутун халқ ҳозир ёлғиз Бўзсувга кўз тикиб турганлигини айтди. Глеб Максимиллианович Середага Каширо ГЭСини қуришда бундан ҳам қийинчиликларга дуч келганлигини, Загорский ГЭСини тиклашда ҳатто қурбонлар берилганлигини айтиш билан бирга, Бўзсув ГЭСининг ҳам албатта тез вақт ичида қуриб битказилиши лозимлигини таъкидлади. Қўшимча маблағ ажратилишида ёрдам берди. Шундан сўнг кўп ўтмай, қурилишга унча-мунча ускуналар ҳам келтирилди. Айниқса Германияда тайёрланган бир дона экскаваторнинг 1925 йилда қурилиш ихтиёрига юборилиши катта воқеа бўлганди.

1926 йил 1 майда станциянинг дастлабки навбати ишга тушди. Ҳаммаёқ одамга тўлиб кетди. Станцияни қурган азаматлар, узоқ-яқин қишлоқлардан келган деҳқонлар, шаҳарликлар, республика партия-ҳукуматининг раҳбарлари шу ерда эди. Республика оқсоқоли Йўлдош Охунбобоев, Ўзбекистон ССР Халқ Комиссарлари Советининг ўша пайтдаги раиси Файзулла Хўжаев ўртоқлар йиғилганлар олдида сўзга чиқдилар. Уларнинг «Бўзсув ГЭСи—Ўзбекистонда социализм пойдевори бўлиб қолажак! У социалистик қурилишимизнинг қалдирғочидир!» деган оташин сўзлари қулоғимиз остида кечагидек жаранглаб турибди. ГЭСнинг ўша кездаги қуввати бор-йўғи 2 минг киловатт эди.

> **БУ ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯ ЛЕНИНЧА ГОЭЛРО ПЛАНИ АСОСИДА ҚУРИЛГАН.**
>
> (ГЭС кираверишига қўйилган мармар лавҳадан).

Ўша йили Улуғ Октябрнинг тўққиз йиллиги тантанасида ГЭС нурчилари «Ленинча ГОЭЛРО— Ўзбекистонда» деб араб ҳусни хати билан ёзилган Қизил алвонни байрам намойишида тантанавор олиб ўтишган эди.

Гидр суви бойланди,
Машиналар айланди,
Ўзбекистон қизлари,
Фабрикага жойланди.
Гулёр-ей гулёр...

деган халқ қўшиқлари ҳам ўша кезларда тўқилганди.

1936 йилда станциянинг иккинчи навбати ҳам фойдаланишга топширилди. Қуввати 4 минг киловаттга етди. 6 минг вольтли кабель орқали ГЭС трамвай-дизель электростанцияси билан уланди. Шаҳарни электрлаштириш учун 120 километр масофага электр сими тортилди, 30 трансформатор пункти ишга туширилди. Трамвай линиялари, корхона ва хонадонлар бўйлаб нур югура бошлади.

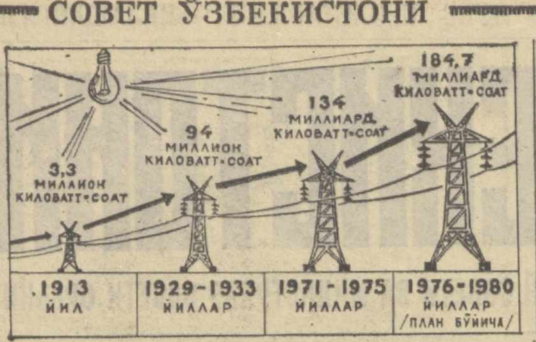

Республикада электр энергия ҳосил қилишнинг ўсиши.

Бу рақамлар шуни кўрсатар эдики, электрлаштириш соҳасида Ўзбекистон нурчилари олдида ҳали ғоят катта ишлар турарди. Айниқса партиямизнинг XIV (1925 йил декабрь) съездидан сўнг бутун мамлакатимиздаги сингари республикада ҳам энергетика базасини кенгайтиришга ва уни мустаҳкамлашга катта эътибор берилди. Халқ хўжалигини индустрлаштириш учун электр энергияси сув билан ҳаводек зарур эди. Умумий фойдаланишдаги ва саноат ишлаб чиқаришидаги электр станциялар 1924—1925 йилдаги 20 тадан 1927—1928 йилга келиб 37 тага етди. Электр энергия ҳосил қилиш эса 11 миллион киловатт-соатдан 31,5 миллион киловатт-соатга кўпайди.

Биринчи беш йилликда Фарғона ва Самарқанд ЦЭСлари, Тошкент ТЭЦи, Қодирия электр станцияси ва бошқа станциялар ишга туширилди. Қўқон, Андижон ва Наманган дизель станцияларининг қуввати анча ошди. Беш йиллик охирига келиб, электр энергия ҳосил қилиш қарийб икки баравар кўпайиб, 94 миллион киловатт-соатга етди.

Улуғ Ватан уруши йиллари эвакуация қилинган корхоналарни тезроқ ишга тушириш ва уларни зарур миқдорда электр энергияси билан таъминлаш учун мавжуд энергетика системалари қуввати оширилди. Оқтепа, Юқори Оққовоқ ва Қуйи Оққовоқ ГЭСлари сингари янги энергетика системалари ишга туширилди. Давлат Мудофаа комитетининг қарори билан 1942 йилда қурила бошланган Фарҳод ГЭСи 1944 йилдаёқ нур бера бошлади. Салор, Қуйи Бўзсув ГЭСлари қисқа вақт ичида халқ ҳашари йўли билан фойдаланишга топширилди. Буларнинг ҳаммаси Ўзбекистонда саноат корхоналарини энергия билан таъминлаш имконини берди. Тўққизинчи беш йиллик охирига келиб эса электр энергияси ҳосил қилиш 130 миллиард киловатт-соатдан ошиб кетди. Тошкент, Навоий ГРЭСлари ва Чорвоқ ГЭСи тўла қурилиб бўлди. Сирдарё ГРЭСи ва Хўжакент ГЭСининг дастлабки агрегатлари ишга туширилди. Туямўйин гидроузелида иш ҳар қачонгидан авж олиб кетди.

Буларнинг ҳаммаси айтиш жоиз бўлса, Улуғ Октябрь берган буюк давримизнинг ҳар бир йили учун муносиб ҳайкаллардир. Бундай ҳайкаллар ўлкамизда ҳали яна кўплаб қад ростлайди. Ёрқин мисол: Бўзсув электр станцияси ҳақида машҳур ГОЭЛРО планида айтилган бўлса, Сирдарё ГРЭСи ҳақида партиямизнинг тарихий XXIV, янги Ангрен ГРЭСи ҳақида XXV съездлари қарорларида алоҳида таъкидланди.

Кеча билан бугунни таққослаб кўриш учун айрим рақамлар келтирмоқчиман: Сирдарё ГРЭСи Ўрта Осиёда энг йирик станция бўлади. Қуввати 4 миллион 400 минг киловатт! Янги станциядаги битта блокнинг қуввати 2,5 та Фарҳод ГЭСига тенг. Нурхона тўла қурилиб бўлгач, 40 та Фарҳод ГЭСи бунёд бўлди, деяверинг!

Мамлакатимизда ГОЭЛРО плани асосида 10-15 йил мобайнида умумий қуввати бир ярим миллион киловаттли 30 та район электр станциялари қуриш тўғрисидаги Халқ Комиссарлари Советининг 1921 йил қарори 1931 йилдаёқ шараф билан бажарилгани кўпчиликнинг эсида. Бугунги кунда эса ҳар бири 300 минг киловатт қувватга эга бўлган Сирдарё ГРЭСидаги 5 блокнинг ўзиёқ ҳозир бутун ГОЭЛРО плани қувватини бермоқда. У тўла қувват билан ишлай бошлагач йилига 20 миллион киловатт-соат энергия беради. Ўзбекистон қуёши деб аталаётган улкан нурхонамизнинг қудрати ана шунақа!

Ўзбекистон эндиликда катта нур денгизига айланди. Улуғ Октябрнинг шонли 60 йиллиги нишонланадиган юбилей йилида республика бўйича қарийб 35,5 миллиард, бир кеча-кундузда қарийб 97 миллион, бир минутда эса салкам 68 минг киловатт-соат электр энергия ҳосил қилинмоқда.

Энергетикамизнинг бу камолот йўли бошида республикамиз тарихида тўнғич нурхона — бизнинг Бўзсув ГЭСи турганлиги билан чексиз фахрланамиз. Салкам 50 йилдирки, мен унинг бағрида меҳнат қиламан. Бу давр ичида бирор йил квартал ёки ой йўқки, ГЭС учун белгиланган давлат план-топшириқлари, қабул қилинган социалистик мажбуриятлар бажарилмай қолган бўлса! Нажим Мухиев, Ғанихўжа Турсунхўжаев, Виктор Порнин, Александр Тарасов сингари кўплаб ветеран нурчиларимиз шу ерда ҳурмат-эътибор топди.

Ҳозир республика бўйича кунлик электр энергиямиз дастлабки кезлардаги икки мингдан 6 миллион 800 минг киловатт-соатга ошган экан, бунда биз бўзсувлик нурчиларнинг ҳам камтарона ҳиссамиз бор. Энергетика тараққиёти ҳақида сўз очилса, Бўзсув ГЭСи биринчи тилга олинади. Байрам намойишларида нурчиларнинг сафи бошида бўзсувликлар боради. Чунки у республикамизнинг тўнғич нурхонаси! Тўнғич фарзанд! Тўнғичлар ҳамиша олдинда юради.

БУГУН — УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИК ВА АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ХОДИМЛАРИ КУНИ

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ — ОЛИЙ ҲИММАТ

БИЗНИНГ СУҲБАТ

Совет халқи бугун биринчи марта Уй-жой-коммунал хўжалик ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ходимлари кунини нишонламоқда. Ана шу муносабат билан «Совет Ўзбекистони» мухбири республика аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри Анна Ивановна БРОДОВА ва коммунал хўжалик министри Александр Меркулович ИЛЮХИНга бир неча саволлар билан мурожаат қилди. Қуйида ушбу суҳбатни босаётирмиз.

МУХБИР: — Республикамизда аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг тараққиёти ва янги беш йилликдаги истиқболлари ҳақида сўзлаб берсангиз!

АННА ИВАНОВНА: — Республикамизда маиший хизмат кўрсатиш халқ хўжалигининг ёш тармоғи бўлишига қарамасдан у меҳнаткашлар ҳаётига тобора чуқур сингиб бормоқда.

Утган тўққизинчи беш йиллик Ўзбекистон аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш тараққиётида катта бурилиш йиллари бўлди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Министрлар Совети раҳбарлигида республикамиз аҳолисига маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш ва такомиллаштириш масалаларини ҳал этишга имкон берган ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилди. Натижада маиший хизмат халқ хўжалигининг юксак механизациялашган индустриал соҳасига айланишида катта қадам бўлди.

Партия ва ҳукуматимизнинг қарорини амалга ошира бориб, қишлоқ жойларда қабул пунктлари тармоғини кенгайтириш билан бирга маиший хизмат корхоналарини ихтисослаштириш, устахоналар, ателье ва фабрикаларни йириклаштириш ва механизациялаштиришга алоҳида аҳамият берилди.

Тўққизинчи беш йилликда маиший хизматнинг ўртача йиллик тараққиёт даражаси шаҳар аҳолисига 14,4 процент, қишлоқда эса 18,6 процентни ташкил этди. Беш йиллик мобайнида маиший хизмат ҳажми икки баравар, қишлоқ жойларда эса 2,36 баравар ўсди. Хизматнинг баъзи турлари бўйича қишлоқ жойларда ўсиш суръати бундан ҳам юқори бўлди.

Кейинги йилларда маиший хизмат соҳасида меҳнат қилаётган кадрлар состави яхшиланди. Уларнинг умумий сони 14,6 минг кишига кўпайди. Ҳозирги кунда бу соҳада 70 мингдан ортиқ мутахассис кадрлар ишлаётир.

Шу нарсани кувонч билан айтиш мумкинки, ўтган йили ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш бўйича социалистик мусобақа якунлари бўйича Бухоро область Шаҳрисабз район маиший хизмат комбинати, Наманган область Чуст шаҳар маиший хизмат комбинати, Сурхондарё область, Денов шаҳридаги «Стройрембит» участкаси ва Тошкент шаҳридаги «Автотехобслуживание» бошқармаси коллективларига республика Компартияси Марказий Комитети, Министрлар Совети, «Узсовпроф» ва УзЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи, диплом ҳамда пул мукофоти топширилди.

Шу кунларда 490 бригада, 170 цех коммунистик меҳнат коллективи деган юксак номга эга. Саккиз мингдан ортиқ ходим коммунистик меҳнат зарбдори ҳисобланади. Ишлаб чиқариш илғорларидан 380 кишига «Тўққизинчи беш йиллик зарбдори» унвони берилган. 527 ходим эса ҳукуматимизнинг орден ва медаллари билан тақдирланган.

Маиший хизмат корхоналари коллективлари КПСС XXV съезди ва республика Компартияси XIX съезди қарорларини амалга ошириш учун социалистик мусобақани ҳар томонлама авж олдириб, ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида маълум муваффақиятларга эришдилар. Ўтган йили 38 та йирик маиший хизмат объекти ва 420 ўринга эга бўлган профессионал-техника билим юрти фойдаланишга топширилди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни кескин тараққий эттириш учун моддий-техника базасини мустаҳкамлаш лозим. Бу мақсадлар учун ўнинчи беш йилликда 85 миллион сўм капитал маблағ сарфлаш кўзда тутилмоқда. 134 та йирик объект қурилади. Ишлаб турган корхоналардан 130 таси реконструкция қилинади.

Корхоналарни бошқаришнинг ташкилий структурасини такомиллаштириш бу соҳани ихтисослаштириш ва марказлаштириш асосида амалга оширилади.

Республикамиз маиший хизмат ходимлари аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини ва хизмат маданиятини янада яхшилайдилар. КПСС XXV съездининг совет халқи фаровонлигини мунтазам юксалтириш бўйича мўлжаллаган программасини амалга ошириш ишига муносиб ҳисса қўшадилар. Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини меҳнатда катта ютуқларга эришган ҳолда кутиб оладилар.

МУХБИР: — Республикамизда коммунал хизматнинг аҳволи, янги беш йилликдаги вазифалар ҳақида сўзлаб берсангиз.

АЛЕКСАНДР МЕРКУЛОВИЧ: — Совет халқи турмушининг моддий фаровонлиги ва маданий даражасини кўтаришни таъминлаш бўйича мамлакатимизда амалга оширилаётган тадбирлар системасида аҳолининг яшаш шароитини яхшилаш муҳим ўринга эга.

Бу вазифани ҳал этиш учун партия ва ҳукуматимиз янги уй-жой ва коммунал корхоналар қуриш, шаҳарлар ва аҳоли пунктларини ободонлаштиришга давлат бюджетининг маълум қисмини ажратмоқда. Бу қисқа вақт ичида республикамизда аҳолининг коммунал хизматга бўлган асосий талабларини таъминлайдиган замонавий шаҳар хўжалигини яратишга имкон беради.

Тўққизинчи беш йиллик ва янги беш йилликнинг биринчи йили якунлари шу нарсани кўрсатади-ки, республикамиз уй-жой-коммунал хўжалик ходимлари маҳаллий партия ва совет органлари ёрдамида ўз олдиларида турган вазифаларни уддаламоқдалар. 1971-1976 йилларга мўлжалланган кувватларни ва фойдаланиш кўрсаткичларини тараққий эттириш маълум даражада ортиғи билан бажарилди. 1970 йилга нисбатан 1976 йилда аҳолига кўрсатилаётган коммунал хизмат ҳажми 1,8 марта кенгайтирилди.

Водопровод-канализация хўжалиги юксак суръатлар билан ривожланмоқда. Деярли барча водопровод сув омборлари иншоотларининг қувватлари кенгайтирилди. Магистрал ва сув таратиш тармоқлари кенгайтирилди. Наманган, Жиззах, Гулистон, Бухоро ва бошқа шаҳарларда, шаҳар типидаги 40 посёлкада ва қишлоқ район марказларида янги водопровод тармоқлари қурилди. Натижада сув иншоотларининг қуввати 1970 йилга нисбатан 1,6 марта, кўчалар орқали ўтадиган водопровод тармоқлари 1,4 марта кўпайди. Шаҳар аҳолисига жон бошига ҳисоблаганда бир кеча-кундузда 240 литр ўрнига 330 литр сув етказиб бериладиган бўлди. Шундай қилиб кўпчилик шаҳарлар ва шаҳар типидаги посёлкалар ва қишлоқ район марказларининг маълум қисмида водопровод сувидан рационал фойдаланиш асосида аҳолининг водопровод сувига бўлган талаби деярли тўла қондирилмоқда.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида Наманган, Чирчиқ, Қўқон, Янгийўл, Бухоро, Андижон ва бошқа шаҳарларда биологик тозалаш комплекслари бўлган йирик канализация системаси ишга туширилди. Тозалаш иншоотларида сув ўтказиш қуввати 2,2 марта, оқар сувларни тозалаш салмоғи 88 процентдан 92 процентга кўтарилди. Лекин, шунга қарамасдан канализация тараққиёти уй-жой қурилиши суръатларидан ҳамон орқада қолмоқда.

Кейинги йилларда шаҳарларни иссиқлик билан таъминлаш системаси қайта қурилди. Иситиш қозонхоналари марказлаштирилди.

Кейинги йилларда меҳмонхоналар хизматига бўлган талаб ҳам ошди. Кўпгина меҳмонхоналар, чунончи, Самарқанд, Фарғона, Чирчиқ, Ангрен шаҳарларида меҳмонлар талабига жавоб беради. Урганч, Термиз ва Гулистон шаҳарларидаги меҳмонхоналар эса ҳозирги талаблар даражасида эмас.

Республика халқ хўжалиги юксак суръатлар билан тараққий этаётганлиги янги шаҳарларнинг туғилишига, мавжуд шаҳарларнинг ўсишига шароит яратди. 1970 йилга нисбатан шаҳарлар майдони 1,3 марта кўпайди. Бу ана шу янги майдонларни ободонлаштириш масаласини кун тартибига қўйди. Беш йиллик мобайнида 356 километр йўлга шағал тўшалди. 758 километр йўлга эса асфальт ётқизилди. Ҳозирги кунда кўчаларнинг 55 проценти асфальтланган. Янги кўкаламзор массивлар, майдонлар, ер ости ўтиш йўллари бунёд этилди.

Республикамиз шаҳарларида ҳаммаси бўлиб 6 минг гектардан ортиқроқ кўкаламзор майдонлар бор. Бу шаҳар аҳолисининг жон бошига ҳисоблаганда 11 квадрат метрданга тўғри келади.

Кўпгина коммунал корхоналар коллективларининг зарбдор меҳнати юксак баҳоланмоқда. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроғи Андижон ва Фарғона «Облремстрой» трестлари ва Чирчиқ Водоканал бошқармасига, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Республика Министрлар Совети, Узсовпроф ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроғи эса Тошкент, Фарғона, Олмалиқ Водоканал бошқармаси ва бошқа корхоналарга топширилди. Ўтган беш йилликда коммунал хўжалик ходимларидан 250 кишига ҳукумат мукофотлари берилди. 13 киши «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қурувчи» унвонига сазовор бўлди. Улар орасида Ўрозбой Дадабоев, Қулимжон Иброҳимов, Асад Иноятов, Леонид Старигин ва бошқа ўртоқлар бор.

Янги беш йилликда коммунал хизмат даражасини замон талаблари даражасига кўтариш учун қатор тадбирлар амалга оширилади. Шаҳар ва қишлоқларимиз янада ободонлашади. Кўкаламзор майдонлар жон бошига 15 квадрат метрга етказилади.

Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун коммунал хўжалик ходимлари астойдил меҳнат қилмоқдалар. Улар СССР Олий Совети Президиумининг шу йил 20 январда «Уй-жой, коммунал хўжалик ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ходимлари кунини байрам қилиш» ҳақида таъсис қилган Фармонини зўр мамнунлик билан кутиб олдилар. Партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлигига жавобан республикамиз коммунал хўжалик ходимлари зўр ғайрат билан астойдил меҳнат қиладилар.

ШАҲАР — ҚИШЛОҚҚА

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ — МИНЕРАЛ ЎҒИТЛАР

Бу йил деҳқонларга кўплаб минерал ўғитлар етказиб бериш учун курашаётган саноат ходимлари ғайрат билан меҳнат қилиб, янгидан-янги марраларни қўлга киритмоқдалар. Қатор ўғит ишлаб чиқариш корхоналари ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йилида ўз устларига юксак мажбуриятлар олиб ишламоқдалар. Бунда «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг химиклари ҳам бу қизғин жабҳада алоҳида ўрнак кўрсатмоқдалар. Яқинда Навоий химиклари қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун пландан ташқари ишлаб чиқарилган дастлабки 5 минг тонна минерал ўғитни муддатидан илгари етказиб беришга эришдилар. Чунки бу йил Навоий химиклари деҳқонларга пландан ташқари 20 минг тонна маҳсулот етказиб беришга аҳд қилишган.

Шу кунларда улар ўз ваъдаларига вафо қилиш учун социалистик мусобақани янада кучайтириб, яна ҳам кўплаб минерал ўғитлар ишлаб чиқариш мақсадида янгидан-янги резервларни ишга солмоқдалар.

Бундан ташқари бирлашма химиклари сунъий жун-нитрон ишлаб чиқаришда ҳам яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бу участкада хизмат қилаётган ишчилар табиий газдан олинадиган маҳсулотни юксак сифатли қилиб ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Улар бу йил тўқимачиларга пландан ташқари 300 тонна сунъий тола етказиб беришга аҳд қилишган. Бу тола фақатгина республикамиз ва мамлакатимиз тўқимачиларига эмас, балки қардош социалистик мамлакатларнинг қатор тўқимачилик корхоналарига ҳам жўнатилади.

— Коллективимизнинг фидокор ишчилари, — дейди корхонанинг илғор аппаратчиси Роза Ҳамидова, — Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, ишлаб чиқаришда самарадорлик ва сифат учун жиддий кураш олиб бормоқдалар. Ҳозирги кунда биз эришаётган муваффақиятлар ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили учун олинган юксак мажбуриятларимизни ошириб бажаришимиздан далолат бериб турибди.

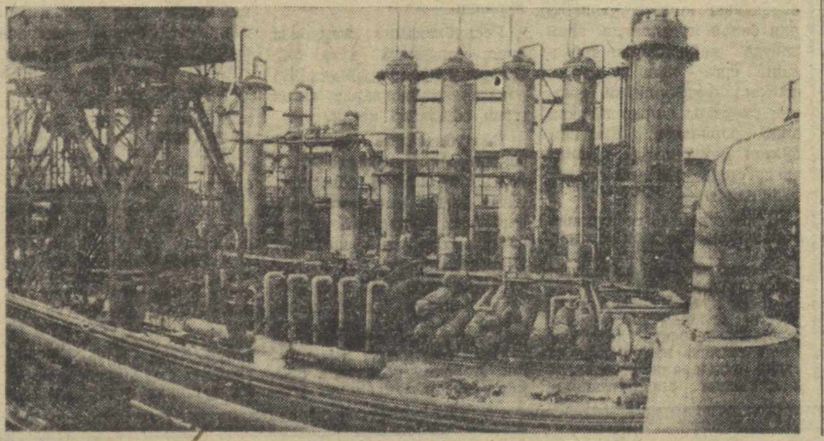

Суратда: «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг участкаларидан бири тасвирланган.

Р. Ғафуров фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

КАСАБА СОЮЗ ҲАЁТИ

ОММАНИНГ ЖОНЛИ ИЖОДИ

Шу кунларда областимиз саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, совхоз ва колхозларида ўзгача руҳ, ўзгача кўтаринкилик ҳукм сурмоқда. КПСС XXV съезди қарорларини изчил амалга ошириш учун курашаётган меҳнат коллективлари ўнинчи беш йиллик планларини муваффақиятли уддалаш, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олиб меҳнат қилмоқдалар. Ишлаб чиқаришни юксалтиришда, унинг самарадорлигини оширишда, кишиларни янги меҳнат зафарларига отлантиришда, миллионларнинг коммунизм мактаби бўлиб қолган касаба союз ташкилотларининг роли ғоят катта бўлаётир.

Партия ва ҳукуматимизнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги қарорида социалистик мусобақани ташкил этиш касаба союзларининг асосий вазифаларидан биридир, деб бежиз айтилмаган. Бу соҳада биз кўпгина ибратли ишларни амалга оширмоқдамиз. Социалистик мусобақани тўғри ташкил этиш, унинг оммавийлиги, таъсирчанлиги ва самарадорлигини таъминлаш, мусобақадан кишиларни меҳнатга, топширилган ишга чуқур масъулият руҳида тарбиялаш учун кенг фойдаланиш касаба союз ташкилотлари фаолиятидан асосий ўрин олмоқда.

Янгиер қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинати областдаги энг йирик саноат корхоналаридан биридир. Корхона ўнинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари, яъни тўрт ярим йилда бажариш юзасидан оширилган мажбурият қабул қилган. Касаба союз ташкилоти план ва мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаш, ҳар бир ишда самарадорлик ва сифатни ошириш учун барча имкониятлардан фойдаланмоқда. Касаба союз ташкилотининг актив фаолияти сабабли бу ерда ҳар бир ишчи ўнинчи беш йиллик, шунингдек беш йилликнинг иккинчи йили учун шахсий мажбурият олиб ишлаяпти. Комбинатда бригадалараро, цехлараро социалистик мусобақа авж олган. «Энг яхши касб эгаси», «Ўз касбининг устаси» номи учун мусобақалар ҳам ташкил этилган. Касаба союз ташкилоти ўтган йили мусобақада ғолиб чиққан учта цех, 20 та бригадага «Коммунистик меҳнат коллективи», 273 кишига «Коммунистик меҳнат зарбдори» деган шарафли ном берди.

Комбинатда социалистик мусобақанинг ошкоралигини таъминлашга алоҳида эътибор берилапти. Ҳар бир завод, цех ва бригадада ойлик, квартал ва йиллик иш якунлари акс эттирилиб бориладиган кўргазма тахталари ташкил этилган. Кунлик ва ҳафталик иш нормасини ошириб бажариб, мусобақада ғолиб чиқаётган кишилар тўғрисида «Жанговар варақалар»нинг янги-янги сонларида ҳикоя қилиб борилади. Мусобақа якунлари ишчиларнинг умумий йиғилишларида атрофлича таҳлил қилинади. Илғорлар эса моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилади. Касаба союз ташкилоти бундай рағбатлантиришдан ҳам кишиларга таъсир ўтказиш, уларни янги муваффақиятларга руҳлантириш учун кенг фойдаланмоқда.

Касаба союз ташкилоти иштирокида илғор ишчилар, мусобақада пешқадамлик қилаётган бригада аъзоларининг «Давра стол» атрофида суҳбат, мунозаралари ўтказилмоқда. Бундай суҳбатлар чоғида билдирилаётган таклиф ва мулоҳазалар, истаклар диққат билан ўрганиб борилмоқда. Бу юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқариш маданияти ва эстетикасини ошириш, цехларда санитария ҳолатини, ишчи ва хизматчиларга маданий-маиший хизматни яхшилашга хизмат қилмоқда. Шу тариқа комбинатда кадрлар қўнимсизлиги, прогул қилиш, сифатсиз маҳсулот тайёрлаш каби иллатлар барҳам топяпти.

Касаба союзлари область Совети президиуми комбинат касаба союз ташкилоти фаолиятини таҳлил қилар экан, бу ерда тўпланган бой тажрибани бошқа корхона ва ташкилотларга ҳам кенг ёйди.

Қуйидан вужудга келаётган ҳар бир фойдали ташаббусни ўз вақтида илғаб олиб, уни омманинг умумий мулкига айлантириш кўп жиҳатдан қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришда муҳим аҳамият касб этади. Слесарь В. Денисов Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига бир сменада бир ярим норма иш бажариш ташаббуси билан чиққан эди. Гулистон ремонт-механика заводи касаба союз ташкилоти В. Денисовнинг смена топшириғини қандай қилиб ошириб бажараётганлигини ўрганди. Илғор ишчининг иш вақтидан унумли фойдаланиш учун иш жойини бошқача мослаштиргани, минутларни беҳуда сарфламай ҳар бир ишни ўз меъёрида бажараётгани сирлари бутун коллектив ўртасида кенг ёйилди. Ҳозир бу ерда 260 ишчи В. Денисовнинг издоши ҳисобланади. Касаба союз ташкилоти янги ташаббусни муҳокама қилар экан, хом ашё таъминотини, тушки дам олиш соатларида ишчиларга кўрсатиладиган хизмат сифатини яхшилаш тадбирларини белгилаб, амалга оширди.

Қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида ҳам мусобақа авж олмоқда. «Оқ олтин» районидаги «Фарғона», Сирдарё районидаги «Малик» совхозлари, Гулистон районидаги «Октябрь» колхози, Ховос районидаги «Фарҳод» совхози касаба союз ташкилотларининг иши айниқса ибратли бўлмоқда.

Партия ва ҳукуматимизнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисидаги ҳамда КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллик юбилейи тўғрисидаги қарорлари қўриқ воҳа меҳнаткашларини янги зафарлар сари илҳомлантириб юборди. Областимизда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллаган ўн тўртлар ташаббусининг издошлари сони ҳозирдаёқ 239 кишига етди. Уч ярим мингдан кўпроқ киши эса ўнинчи беш йиллик топшириқларини 3,5-4 йилда бажариш мажбуриятини олиб меҳнат қилмоқда.

Областимиз меҳнаткашлари бу йил мамлакатга 360 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Улуғ Октябрнинг 60 йиллик юбилейи шарафига ҳар гектар ердан 45-50 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашаётган бригадалар сони кўпайиб бормоқда. Касаба союз ташкилотлари олинган мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаш учун социалистик мусобақани омманинг жонли ижодига айлантирмоқда. Биз ана шу йўлдаги фаолиятимизни янада авж олдириб, партиямиз XXV съезди қарорларини изчил амалга ошириш, ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун ҳамма имкониятлардан унумли фойдаланамиз.

А. ТОШМАТОВ,
касаба союзлари Сирдарё область Советининг раиси.

ҚЎШИҚ ВА ҚЎШИҚ УМРИ

Бизнинг замонамизда инсон ҳаёти ва унинг барча эҳтиёжи ҳамиша бош масала бўлиб келди. Ўнинчи беш йиллик режаларида совет халқининг бугунги ва келажак ҳаёти ёрқин кўриниб турибди. Сифат ва самарадорлик шиори ҳам халқ манфаатига қаратилган.

Сифат бадиий адабиётда ўткир ғоявийлик ва юксак бадиийлик демакдир. Бу эса, асар умрини белгилайди. Маълумки, инсон ўзининг ҳам, ҳамма яхши нарсаларнинг ҳам узоқ умр кўришини орзу қилади. Бу ҳаётий истакни оддий бир мисолда кўриш мумкин. Киши бирор нарса оладиган бўлса унинг чиройли ва чидамлилигига алоҳида эътибор беради. Бу мезон одамларнинг буюмгагина бўлган муносабати. Инсоннинг маънавий ва эстетик эҳтиёжи китобга бўлган муносабати-чи? Шеърга-чи? Қўшиққа-чи? Буларнинг умрига-чи? Халқимиз умри боқий қўшиқларни севади, ардоқлайди ҳам. Чунки, меҳнат соҳибига, кашфлар соҳибига маънавий озиқ берувчи қўшиқ бу — умри боқий қўшиқдир.

Ҳа, қўшиққа ҳам узоқ умр керак. Ялт этиб кўриниб, тез сўнадиган умри қисқа қўшиқлар қўшиқчилигимиз хазинасини бойитмайди. Аксинча, бу хазинани маънавий камбағаллаштиради ва бурдини кетказади. Бу хазинага кира оладиган қўшиқ эса абадий йўқланиб туради. Қайси қўшиқ қанчалик ардоқланиб, узоқ умр кўрса, бу умр, айни вақтда, ижодкорнинг ҳам умри эканлиги маълум. Классик куйларимиз ва халқ қўшиқларимиз қўшиқчиликда умрбоқийликнинг мезонидир. Улар ҳеч қачон қаримайди, эскирмайди, оғиздан тушмайди. Бунинг боиси — уларда халқ юраги, диди, қайғуси, шодлиги ва истаги гуркираб турганидир. Бундай қўшиқлар бир эшитганингдаёқ дилни қитиқлайди-ю сени ўзига ром қилади. Киши завқ билан уни дилига ва тилига сингдиради. «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун», «Тоҳир ва Зуҳра», «Майсаранинг иши», «Нурхон» каби музикали драма ва опералардаги ария, дуэт ва хорларни эсланг. Классик ва классик халқ куйлари асосида яратилган бу асарларни кўпчилик томошабинлар ёд билади.

Шуни мамнуният билан айтиш керакки, сўнгги йиллардаги ўзбек қўшиқчилигида ҳам мана шундай умрибоқий қўшиқлар яратиляпти. Келинг, энг яхши қўшиқларимиздан эслайлик: «Ўрик гуллаганда», «Меҳнат аҳли», «Йўлларим», «Куйлар йигирма ёшим», «Тошкент наҳори», «Чароғон Ўзбекистон», «Мирзачўл ёр-ёри», «Уч дугона», «Дўст билан обод уйинг», «Алёр», «Шоҳи белбоғ», «Наъматак»... Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Изоҳ ўрнида шуни айтиш керакки, бу рўйхатдаги қўшиқлар бир-икки йил ичидагина эмас, балки, сўнгги бир неча йиллар давомида, ҳа, бир қанча йиллар давомида яратилган қўшиқ маҳсулотимизнинг танланган қисмидир. Шу билан бирга, улар кўрсатиб турибдики, қўшиқчилигимизда ҳали етакчи темалар йўқ.

Бу таассурот қўшиқчилигимиз кўп ҳосил бераётган бўлса ҳам ,биз кўзда тутган томонни, яъни қўшиқчиликда сифатни, умрибоқийликни ўйлашга ундаяпти. Умри боқий қўшиқ шундай қўшиқ бўладики, унинг мавзуи қанақа бўлмасин, унда маълум ижтимоий бурч бўлиши ва бу бурч кишини ҳайратлантирадиган бадиий мўъжизада, баниҳоят ёқимли мусиқавий ҳамда шеърий оҳангда янграши керак. Бундай қўшиқ ҳаёт таассуротларининг кучли туғёни билан туғилади, у қўшиқ яратувчи санъаткорнинг дилидан тошиб чиққан тошқин бўлиб, бу тошқин ўзга дилларга ва тилларга қуйилади. У оромбахш ҳарорат бўлиб оқади. Бу ҳарорат юракларни эритиб, кишига завқ-шавқ бағишлайди. Мана, «Тошкент наҳори» лирик қўшиғини эслайлик. Унда Тошкент тонгидаги гўзаллик ва ҳароратли ҳаёт лавҳалари куйланса, қирқ йилдан буён радионинг олтин фондида сақланиб, айтилиб келинаётган «Меҳнат аҳли» қўшиғи ўзбек халқи ҳаётида катта тарихий воқеа бўлган Фарғона канали қурилишидаги халқимизнинг қаҳрамонона меҳнатининг завқи-шавқини эслатади.

Қўшиқ яратишда Ўзбекистон радиоси асосий корхонадир. Янги қўшиқларнинг кўпчилиги шу ерда эшитилиб кўрилади, шу ерда қабул қилинади ва шу ердан тарқалади. Хўш, бу корхонанинг аҳволи қандай? Бу корхонанинг аҳволини қўшиқ яратувчи санъаткорлар белгилайди. Радиода қўшиқ қабул қиладиган бадиий советга таниқли ,тажрибали санъаткорлар жалб қилинган. Улар ҳар бир янги қўшиққа биз талаб қилган тарозу тошини қўйиб тортадилар. Кўпгина қўшиқлар бу тошни босолмай, тарозидан тушиб қолаверади. Уларнинг орасида сал салмоқдорларига яна салмоқ қўшиб, тарозини босиш йўллари ўргатилади. Яна етмай қолса, уларнинг баъзиларини ночор «йўқдан кўрада» деган мазмунда қабул қилинади. Натижада ўртача қўшиқлар пайдо бўлиб қолади. Демак, радиодаги қўшиқ сифатини ҳам қўшиқ яратувчиларнинг қунти, таланти, билими белгилар экан.

Энди қўшиқ пайдо бўлаётган бошқа корхоналар, масалан, концерт ташкилотлари ёки театрлардаги қўшиқ тарозиларига келсак, бу ўз-ўзидан маълумки, у ердаги тарозибонлар кўпинча тарозига ўртача тош қўйиб тортадилар. Шунинг учун у ерлардан кўпинча ўртача қўшиқлар тарқалади. Баъзан эса ёмон қўшиқларга ҳам дуч келамиз. Наманганда бўлган концертда Акромжон деган хонанданинг ижросида шундай бир қўшиқ эшитгандик:

Яша-яша, сен Ватан,
Мен ҳам ҳар кун ўйлайман.
Яша-яша, эй, Ватан,
Мен ёримни куйлайман.
(Исоқов шеъри).

Мана шунақа пойма-пой гаплар, қашшоқ фикрлар, образсиз иборалар билан туғилган «шеър»га дағал, ҳароратсиз музика ёзилган ва бефарқ хонанда томонидан ижро этилган. Қаранг, тингловчи шуни ҳам қўшиқ деб билсинми? Мўътабар мавзуларга бундай масъулиятсиз қўл уриш, санъатга бефарқ қараш санъаткор учун жиноят эмасми?!

Музикали драма ва комедия театрларида қўйилаётган асарлар ҳақида шуни айтиш керакки, уларнинг музика ва қўшиқларида эсда қолиб, оммалашиб кетадиганларини жуда кам учратамиз. Бу қўшиқлар ташқарига чиқмасдан театрнинг ўзида қолиб кетади.

Баъзи хонандаларнинг репертуарида жуда кўп қўшиқ бўлади. Лекин уларнинг куйи бир-бирига ўхшаш бўлганлигидан бирортасини ажратиб, танлаб ололмайди киши. Шу сабабли бу қўшиқлар эсда қолмайди, оммалашмайди.

Халқимиз оммавий қўшиқларга муҳтож. Мамлакатимиз халқларида бири бошласа кўпчилик қўшиладиган, ҳамма биладиган, завқ билан, мароқ билан айтиладиган қўшиқлар кўп. Шундай оммавий қўшиқлар яратиш ва хор санъатимизни ривожлантириш ҳақида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети махсус қарор қабул қилган эди. Бу қарор ижодий ташкилотларимизни янада янги ташаббускорликка ва ижодкорларни эса яхши қўшиқлар яратишга ундади. Натижада Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ва Композиторлар союзида махсус қўшиқ бюролари ташкил этилди. Улар қўшиқ яратувчи ижодкорларга ёрдам бериб, қўшиқларимиз равнақини ҳар томонлама яхшилашга катта ҳисса қўшиб келаётирлар.

Янги хонанда топиш, қўшиқчилигимизни ёш талантлар иштирокида бойитиш йўлида янги тадбирлар ўйлаб топаётган Ўзбекистон телевидениесининг яхши ташаббуси ҳаммага аён. «Куйланг, ёш хонандалар» телевизион конкурси томошабинларни ёш қўшиқчилар билан таништиряпти ва ҳамманинг эътиборини тортяпти. Лекин санъатга ҳаваскор бу хонандалар кўпинча ўз билганларича қобилиятларини кўрсатяптилар. Лекин ёш талантларнинг чиқишларини кузатиб бораётган композитор ва қўшиқ ёзувчи шоирларимиз янги асарлар бериб, уларни табриклашни кам ўйлаяптилар. Шунинг учун бўлса керак уларнинг репертуарида янгилик ва биз талаб қилаётган эсда қоладиган қўшиқлар оз кўриняпти.

Республикамизда асосий концерт ташкилоти филармониядир. Бу ташкилотда бир неча ансамбллар мавжуд бўлиб, улар ўз характери ва ўз концерт программаларига эга. Мен бу ансамбллар орасида «Ялла»ни алоҳида тилга олмоқчиман. Бу ансамбль характери ва репертуари билан Иттифоқимиздагина эмас, бутун дунёга машҳур бўлди. У репертуар танлашда халқ ижодига мурожаат қилди. Унинг муваффақияти халқ қўшиқларини замонавий музика билан янгича ижро этиб, яна халқнинг ўзига тақдим қилганлигидадир. Бу ансамбль туфайли бир вақтлар машҳур бўлган халқ қўшиқлари, ашулалари яна қайта катта-кичик ҳамманинг оғзига тушиб кетди. Бу яхши. Лекин биз бу ансамблнинг ўзбек қўшиқчилигини республикамизга оид янги замонавий қўшиқлар билан бойитишини истар эдик.

Ҳақиқий қўшиқ санъаткори ўлмас қўшиқларнинг ўлмаслигини исботлаши, ё янги ўлмас, умрибоқий қўшиқ яратиши керак. Шу талаб юзасидан биз агар санъат устаси деб аталган баъзи бир кекса хонандаларимиз репертуарига эътибор берсак, жуда ачинарли таассурот оламиз. Бу устоз санъаткорлар йигирма-ўттиз йил илгариги репертуарлари билан санъат даргоҳида яшаб келяптилар. Улар янги қўшиқ айтишга интилмайдилар. Шунинг учун саҳнада ҳам, радиода ҳам, экранда ҳам кам кўринадилар. Халқ эса уларни янги қўшиқлар билан кўришни хоҳлайди.

Санъат давр талаби, давр маҳсулидир. Шунга кўра, санъат маҳсули ҳам замонамизнинг ҳар соҳадаги оламшумул ютуқларига ҳамоҳанг бўлиши, бу ютуқлар ва ғалабалар қандай машҳур бўлаётган бўлса, санъат асари ҳам шундай машҳур бўлмоғи керак. Бу талаб, айниқса, бу йил янада кўтаринки руҳда такрорланади. Чунки, совет халқи бу мўътабар йилда озодлик инқилобининг олтмиш йиллигини нишонлайди. Улуғ байрамга музика ва қўшиқ санъати ҳам ўзининг энг яхши совғаси билан келади. Бу совғада биз умрибоқий кантаталар, сюиталар, яллалар ва қўшиқлар кутамиз.

Ўткир РАШИД,
ёзувчи, доцент.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

«Совет Ўзбекистони» мухбирлари хабар қиладилар

РОМИТАН район деҳқонлари баҳорги дала ишларини қизитиб, областда биринчи бўлиб белгиланган 220 гектар ерга арпа билан беда экиб бўлишди. 726 гектар ердаги кузги ғалла майсалари озиқлантирилиб боронадан чиқарилди. Бу йил 11 минг тонна дон, шу жумладан 8600 тонна маккажўхори дони етиштириш мажбуриятини олган район маккажўхорикорлари ҳам баҳорги экиш-тикиш ишларини уюшқоқлик билан бошлаб юборишди. Район хўжаликлари ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йилида 1146 гектар ерга «дала маликаси» уруғини қадашга азми қарор қилишган. Бу, ўтган йилдагидан 100 гектар кўпдир.

Ҳар гектар маккажўхоризордан 80 центнердан дон, 480 центнердан кўкпоя етиштириш мажбуриятини олган Нариманов номли колхознинг Меҳнат Қизил Байроқ орденли Обид Тилавов бошлиқ бригадаси механизаторлари районда биринчи бўлиб маккажўхори экишга киришдилар. Бахшулла Тошев, Акром Ҳасанов сингари механизаторлар кунига 8-10 гектар ерга барака уруғи қадашга муваффақ бўлишаётир.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

●

СИРДАРЁ. Боёвут районидаги Пушкин номли совхоз маккажўхорикорлари бу йил Сирдарё областида биринчи бўлиб экиш агрегатини далага олиб чиқдилар. Хўжаликнинг иккинчи бўлимидаги А. Набиев бошлиқ бригада механизатори О. Иминов ва сеялкачи Б. Набиевлар маккажўхори экишни биринчи бўлиб бошлаб бердилар.

Совхоз бўйича ҳозир 10 та экиш сеялкаси ишлаб турибди. Тадбиркор маккажўхорикорлар экиш-тикиш ишларини тўрт-беш кун ичида сифатли қилиб тугатишга ҳаракат қилмоқдалар.

А. УМАРОВ.

Наманган область Поп районидаги Ленин номли совхознинг Октябрь революцияси орденли илғор чўпони Қўшбой Умрзоқов бу йил ўз зиммасига юксак мажбурият олиб катта маррани кўзламоқда. У ҳар юз бош эчкидан 120 тадан улоқ ва ҳар бир эчкидан 2 килограммдан машҳур ангор тивити олишга қарор қилган. Илғор чўпон ўтган йили ҳам жуда катта ютуқларни қўлга киритган эди. Шу кунларда чўпон отаридаги эчкилар кенг яйловларда яйратиб боқилмоқда.

Суратда: Қўшбой Умрзоқов. Х. Ҳайдаров фотоси. (ЎзТАГ).

ПЛАНЕТАМИЗДА

ЎЗАРО МАҚБУЛ БИТИМГА ЭРИШИШ КЕРАК

ВЕНА, 18 март. (ТАСС). Кеча Венадаги Хофбург саройида Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартиришга бағишланган музокаралар қатнашчиларининг навбатдаги ялпи мажлиси бўлди. Бу мажлисда совет делегациясининг бошлиғи элчи Н. К. Тарасов сўзга чиқди.

Ялпи мажлис тамом бўлганидан кейин совет делегациясининг матбуот масалалари билан шуғулланувчи вакили журналистларга қуйидагиларни хабар қилди: СССР делегациясининг баёнотида Вена музокаралари қатнашчиларининг ўзаро мақбул битимларни тезроқ амалий ишлаб чиқишга киришишлари зарур эканлигига алоҳида эътибор берилди. КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Тулада сўзлаган нутқида таъкидлаб ўтилганидек, Совет Иттифоқи «Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида ҳам мумкин қадар тезроқ бир битимга келиниши»ни истайди.

НАТО мамлакатларининг бу масалага амалий равишда ёндашмаётганлиги музокараларда сезиларли даражада илгари силжишга эришилмаганлигига сабаб бўлди. НАТО мамлакатлари энг бошданоқ социалистик давлатларнинг ҳуқуқларини камситадиган ва бинобарин, мақбул бўлмаган қисқартириш шартларини илгари сурдилар ва бу шартларни зўр бериб қўллаб-қувватламоқдалар.

Совет делегацияси бошлиғининг нутқида Марказий Европадаги қуролли кучларнинг миқдорида гўё анчагина «тенгсизлик» борлиги тўғрисидаги нотўғри ва асоссиз даъво Ғарбнинг таклифларига асос қилиб олинганлиги кўрсатиб ўтилди. Ҳар икки томон қуролли кучлар ва қурол-яроғлар қисқартириладиган районда ўз қўшинларининг миқдори ҳақидаги расмий маълумотлар Венага тақдим этилмасдан анча илгари КПСС XXV съездида Европа марказидаги кучлар нисбати аслида бир хил эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Ҳозирги вақтда бу маълумотлар эълон қилинганидан кейин Ғарб даъво қилган «анчагина тенгсизлик» бўлмаганлиги ва йўқ эканлиги тағин ҳам аён бўлиб қолди. Ҳар икки томон кучларининг нисбати бир хил дейиш мумкин. Бундай шароитда музокараларда қатнашувчи Ғарб мамлакатларининг социалистик мамлакатлар қўшинларини НАТО қўшинларига нисбатан анча кўпроқ қисқартириш йўлидаги уринишлари музокараларда илгари силжишга ёрдам бера олмаслиги жуда аён бўлиб қолади.

Совет делегациясининг бошлиғи ўз нутқида Ғарб делегацияларига мурожаат қилиб, ниҳоят, «тенгсизлик» ҳақидаги уйдирма даъволардан воз кечиб, социалистик мамлакатлар делегациялари билан биргаликда битимга келишнинг реал йўлларини қидириб топишга даъват этди.

СИЁСИЙ ВАЖЛАРГА КЎРА РУХСАТ БЕРИШДАН БОШ ТОРТМОҚДАЛАР

АҚШ давлат департаменти ва юстиция министрлиги социалистик мамлакатлардаги партия, касаба союз ва ёшлар ташкилотларининг Америкадаги тегишли ташкилотлар томонидан АҚШга таклиф этилган вакилларининг келишига рухсат беришдан бош тортиб, сиёсий важларга кўра қўпол равишда камситиш йўлини тутмоқдалар.

Совет касаба союзлари расмий делегацияларидан бирортасининг ҳам АҚШга келишига рухсат берилмаганлигини айтиб ўтиш кифоядир. Масалан, 1976 йилда Америка маъмурлари Сан-Франциско шаҳри касаба союзлари кенгаши таклиф этган ВЦСПС делегациясининг аъзоларига, автомобиль, аэрокосмик саноат ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишчилари бирлашган касаба союз таклиф этган машинасозлик ишчилари касаба союзи Марказий Комитети делегацияси аъзоларига ва кончилар бирлашган касаба союзи таклиф этган кўмир саноати ишчилари касаба союзи Марказий Комитетининг делегацияси аъзоларига рухсат беришдан бош тортди. Совет касаба союзлари айрим ходимларига халқаро ташкилотлар доирасида ўтказиладиган симпозиумлар ёки конференцияларда қатнашувчи делегация аъзолари сифатидагина АҚШга келишлари учун рухсат берилди. Бундай ҳолларда «шу визит давомида АҚШдаги касаба союз ташкилоти билан ҳар қандай алоқа боғлаш сафар мақсадларига хилоф деб қаралади» деган жиддий огоҳлантириш сўзлари ёзилган қоғоз уларнинг паспортларига ёпиштириб қўйилди.

Касаба союз ташкилотларини камситиш билангина чекланиб қолинаётгани йўқ. Америка маъмурлари совет денгизчилари АҚШдаги баъзи портларда соҳилга чиққан вақтларида ҳар бир денгизчининг КПССга аъзоми-йўқми эканлиги тўғрисида анкета тўлдиришларини улардан талаб этмоқдалар. Ана шу асоссиз талабни бажаришга унамаган бир қанча совет кемалари экипажларига соҳилга чиқиш учун рухсат берилмади.

Совет гражданларининг Америкага турист сифатида бориш учун уларга рухсат бериш борасидаги жуда мураккаб тартиб-қоидалар аввалгидек ҳозирда ҳам амалга оширилмоқда, айни вақтда совет туристлари АҚШда бўлган вақтда уларнинг хавф-хатарсизлиги таъминланмайди. СССРдан келган меҳмонларга қуролли ҳужум қилиш ва уларни жароҳатлаш каби мудҳиш ҳоллар ҳам юз берди.

Хельсинки кенгашининг Якунловчи актига АҚШ ҳам имзо чеккан. Якунловчи актда жумладан, бундай дейилади: «Қатнашувчи давлатлар давлат муассасалари ўртасидаги, ҳукуматга қарашли бўлмаган ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари, шу жумладан хотин-қизлар ташкилотлари ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантириш учун делегациялар, группалар ва айрим шахсларнинг учрашиб туришлари, шуningдек сафар қилишларини енгиллаштирадилар».

Аммо АҚШ давлат департаменти ва юстиция министрлиги ўзининг кундалик фаолиятида ана шу қоидага эмас, балки Маккарэн-Вуднинг реакцион қонунига қаттиқ амал қилмоқдалар. Бу қонун «ички хавфсизлик тўғрисидаги 1950 йил акти» деган расмий ном билан маълум. «Совуқ уруш» қизиб кетган бир пайтда қабул қилинган бу қонун коммунистларнинг ва демократик ташкилотлар вакилларининг АҚШга келишини тақиқлайди, АҚШга «мақбул бўлмаган» фикрларга амал қилувчи ажнабийларни мамлакатдан чиқариб юборишни кўзда тутади.

Президент Ж. Картер 24 февралда ўтказилган матбуот конференциясида сўзлаган нутқида бундай деди: «Кишиларимизга мамлакатимизда бир жойдан иккинчи жойга бориш ҳуқуқини бермаганлигимиз учун бироз даражада айблимиз ва сиёсий масалаларда бизга қўшилмаган кишиларнинг мамлакатимизга келишини чеклаб қўйиш ортиқча бир нарса деб ўйлайман». Аммо ана шу гаплардан кейин ҳам Америкадаги аҳвол аввалгидек сақланиб қолмоқда. Шу муносабат билан «Ньюсдей» газетаси қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: АҚШ бошқа мамлакатларни танқид қилишдан кўра «ўз юртида тартиб ўрнатиши керак». Башарти АҚШ ҳукумати, деб уқтириб ўтади газета, Хельсинки аҳдномаларига жиддий ёндашар экан, мамлакатга келиш учун рухсат бериш вақтида амалдаги камситувчи чеклашларни бекор қилиши лозим.

В. ГАН.
ТАСС мухбири.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ПРАГА. Чехословакиянинг Брно шаҳридаги «Хепос» ишлаб чиқариш бирлашмасининг маҳсулоти жаҳоннинг кўп мамлакатларида ном чиқарган. Бу бирлашма химия ва озиқ-овқат саноати учун технологик машина-ускуналар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилмоқда. Шу беш йилликда ана шу бирлашмага кирувчи заводлар ишлаб чиқариш ҳажмини қарийб бир ярим баравар кўпайтиради. «Хепос» бирлашмаси экспорт қилаётган бутун маҳсулотнинг учдан икки қисмини Совет Иттифоқи сотиб олмоқда.

● ОСЛО. Норвегияда Компартия органи «Фрихетен» газетасига обуначилар сонини кўпайтириш кампанияси муваффақиятли ўтмоқда. Бу кампания 1 майгача давом этади. Шу давр ичида «Фрихетен» газетаси обуначиларининг сонини бир минг нафарга кўпайтириш мўлжалланган.

● КОНАКРИ. Гвинея пойтахтида социалистик мамлакатлар тарихий-революцион фильмларининг фестивали «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 60 йиллигига бағишланади» деган шиор остида бошланди. Фестивалнинг биринчи куни «Ярослав Домбровский» деган совет—поляк бадиий фильми намойиш қилинди.

● КАНБЕРРА. Австралия аҳолиси ўн тўрт миллион кишига етай деб қолди. Ҳозир Австралияда 13 миллион 915.500 киши истиқомат қилади. Статистика бюроси шу тўғрида хабар берди. Бу бюро ўтган йилнинг ўрталарида ўтказилган аҳоли рўйхатининг аниқланган якунларини эълон қилди. (ТАСС).

МЕТАЛЛУРГЛАР БАЙРАМИ

ТЕҲРОН, 18 март. (ТАСС). Исфаҳонда металлурглар куни байрам қилинди. Байрам маросимида мажлис раиси А. Риёзи, министрлар, СССРнинг Эрондаги элчиси В. М. Виноградов, сиёсий ва жамоат арбоблари қатнашдилар.

Эрон шоҳининг металлурглар куни муносабати билан йўллаган табрикномасида СССРнинг ёрдами билан қурилган Исфаҳон металлургия заводи муваффақиятли ишлаётганлигидан мамнуният изҳор этилган, мамлакатнинг ўз металлургия саноатини барпо этиши муҳим эканлиги таъкидланган.

ҲАЛҚАРО ОБЗОР

ТИНЧЛИК ВА КЕСКИНЛИКНИ ЮМШАТИШ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

Туркия ташқи ишлар министри Эҳсон Сабри Чаглаянгилнинг Совет Иттифоқига қилган расмий визити тамом бўлди. Москвада КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан Э. С. Чаглаянгил музокара олиб бордилар. Музокаралар давомида икки томонлама Совет—Туркия муносабатлари ва ҳар икки томонни қизиқтираётган баъзи халқаро проблемалар муҳокама қилинди, Совет—Туркия қўшма ҳужжатлари имзоланди. Туркиядан келган меҳмонни СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин қабул қилди.

Туркия министрининг бу визити кейинги ўн йил ичида ҳар икки қўшни давлат муносабатлари ижобий тарзда ривожланиб бораётганлигини исбот этувчи муҳим далилдир. Шу давр ичида экономика соҳасида Совет Иттифоқи билан Туркия ўртасидаги ҳамкорлик айниқса муваффақиятли тарқиб топди.

Давлатимизнинг ёрдами билан Туркия диёрида еттита саноат объектининг корпуслари қад кўтарди. Искандарундаги металлургия комбинатини ҳақли равишда ана шу саноат объектларининг байроқдори деб атайдилар. Туркиядагина эмас, балки бутун Ўрта Шарқда шу хилдаги энг йирик корхона ҳисобланган бу комбинат Туркия ташқи ишлар министри Совет Иттифоқига визит билан келган кунларда биринчи пўлатни ишлаб чиқарганлиги диққат-эътиборга сазовордир. Бу комбинат лойиҳада белгиланган қувватга эришганидан кейин Туркиянинг ривожланиб бораётган саноатига ҳар йили тўрт миллион тонна пўлат етказиб беради.

Бошқа соҳаларда ҳам Совет—Туркия ҳамкорлиги ривожланиб бормоқда. Кейинги йилларда ҳар икки мамлакат ўртасидаги товар обороти ҳажми уч баравар ўсди. Совет ва турк халқлари маданий алоқа туфайли бир-бирлари тўғрисида кўпроқ маълумотга эга бўлмоқдалар.

Аммо, Совет—Туркия муносабатлари охирги поғонага кўтарилди, деб ўйлаш хато бўлур эди. Тинчлик ва кескинликни юмшатиш манфаатлари бу муносабатларни янада ривожлантириш ва бойитиш зарурлигини доим тақозо этиб келмоқда. Бунга мустақил Туркия Республикаси вужудга келган пайтлар яхши мисол бўла олади. Ўша даврда гражданлар урушининг оғир жароҳатларидан ҳали ўзини ўнглаб олмаган ёш Советлар мамлакати миллий-озодлик курашини олиб борган турк халқига зарур молиявий ва ҳарбий ёрдам кўрсатди. РСФСР билан Туркия ўртасида дўстлик ва қардошлик тўғрисида В. И. Ленин ва Камол Отатурк ташаббуси билан имзоланган шартнома ўша йилларда Туркия—Совет муносабатларини мустаҳкамлашга ёрдам берди. Яқиндагина бу шартноманинг 56 йиллиги нишонланди.

Шу тариқа, яхши қўшничилик алоқалари соҳасида ҳар икки мамлакат эришган муваффақиятларни кўпайтириш ва синалган йўлдан комил ишонч билан бориш учун ҳамма омиллар мавжуддир. Анқарада чиқадиган «Ени улус» газетаси таъкидлаб ўтганидек, Совет Иттифоқи билан Туркия ўртасидаги дўстона муносабатлар «экономика соҳасида ривожланди, кескинликнинг юмшатилиши кучайиб бориши билан эса сиёсий соҳани ҳам ўз ичига олмоқда. Бу, шубҳасиз ҳар икки мамлакатнинг манфаатларига мос бўлиб тушади».

ЗИДДИЯТЛАР БАРТАРАФ ҚИЛИНМАДИ

Вашингтон кейинги кунларда Ғарбий Европадан келаётган олий мартабали раҳбарларни кутиб олмоқда. Американинг янги президенти Қўшма Штатларнинг иттифоқчилари бўлмиш Ғарбий Европа давлатларининг раҳбарлари билан учрашмоқда.

Буюк Британия бош министри Ж. Каллагэн Вашингтонга қилинаётган визитларни бошлаб берди. Ҳар икки томон бу билан ҳар икки мамлакат ўртасида тарихий бирлик ва тил муштараклиги натижасида тарқиб топган «алоҳида муносабатлар»ни таъкидлаб ўтишга интилган бўлса керак. Шундан кейин ГФР ташқи ишлар министри Г. Д. Геншер музокаралар олиб бориш учун Оқ уйга келди. Вашингтонга қилинган визитлар анъанага кўра ғоят дабдабали ўтди, Қўшма Штатларнинг Ғарбий Европадаги иттифоқчилари билан муносабатлари кўнгилдагидек эканлигига жамоатчиликни ишонтириш ниятида кўпдан-кўп нутқлар сўзланди.

Аммо, Буюк Британия бош министри билан музокаралар бошланганидан кейин, хусусан Англия —Франциянинг овоздан тез учадиган «Конкорд» самолётининг Америка аэропортларига қўниши ҳақидаги масалага доир баҳсларда «икки мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг уйғунлиги» тўғрисидаги гаплар барҳам топди. «Конкорд» проблемаси шу тариқа ҳал этилмай қолди.

Бошқа масалаларни муҳокама қилиш, жумладан, капитализм дунёсини ларзага келтирган иқтисодий машаққатлардан қутулиш йўлларини қидириб топиш вақтида ҳам катта қийинчилик ва зиддиятлар борлиги яққол намоён бўлди. Матбуотнинг хабарларига кўра, Оқ уйда олиб борилган Англия —Америка музокараларида муштарак бир йўлни топишнинг иложи бўлмаган. Англиянинг нуфузли «Файнэншл таймс» газетаси ҳар икки томон ғоят жиддий проблемаларни муҳокама қилди, лекин «ҳар бир проблемадаги кескинлик юмшатилган бўлса ҳам бу проблемаларнинг бирортаси ҳам ҳал этилмади», деб таъкидлади.

Америка янги президентининг ГФР ташқи ишлар министри Геншер билан олиб борилган музокараларида бундан ҳам кескинроқ ихтилофлар рўй берди. Америка матбуоти ҳам, Ғарбий Германия матбуоти ҳам буни яширмади. АҚШ Ғарб дунёсининг иқтисодий тангликдан энг кам зарар кўрган мамлакати —ГФРни ана шу тангликни бартараф қилмоқ учун қурбон беришга мажбур этмоқчи бўлади. Табиийки, ГФР бундай интилишга қарши чиқмоқда. ГФР Бразилияга атом электростанцияси учун керакли ядро реакторини ва бошқа ускуналарни етказиб беришни мўлжаллаганлиги сабабли ҳам Бонн билан Вашингтон ўртасида жиддий ихтилофлар пайдо бўлди.

Қуйидаги жуда муҳим вазият ҳам эътиборни ўзига жалб этади. Англия бош министри Ж. Каллагэн Вашингтонда сўзлаган нутқларидан бирида Ғарбий Европа мамлакатлари социалистик мамлакатларда инсон ҳуқуқларининг гўё бузилаётганлиги ҳақида АҚШда олиб борилаётган антисовет кампания кескинликни юмшатиш тақдирига салбий таъсир ўтказиши мумкинлигидан ташвишланаётганликларини билдирди. Буюк Британия бош министри «АҚШ билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатлар бутун дунёда тинчлик ўрнатиш учун аввалгидек ҳозир ҳам асосий ҳал қилувчи омил бўлиб қолмоқда», деб уқтириб ўтди. У Совет раҳбарлари билан қилган мулоқотларига таяниб, Совет Иттифоқи ядро уруши хавфини бартараф қиладиган конкрет тадбирларни амалга оширишдан астойдил манфаатдор эканлигини алоҳида таъкидлади.

Англия ҳукумати бошлиғининг бу гаплари ҳозирги халқаро муносабатларда ҳукмрон омил бўлиб қолган кескинликни юмшатиш жараёнини тўхтатишга уринаётган АҚШдаги кучларни жиддий огоҳлантиради.

В. КУДЕЛИН,
О. АНИЧКИН.
(ТАСС).

БОСИЛМАГАН ХАТЛАР ИЗИДАН

ИНТИЗОМ СУСТ БЎЛГАЧ

Фарғоналик С. Насриддинова ва Э. Абдураззоқовалар бизга йўллаган хатларида Фарғона районидаги 30-мактабда таълим-тарбия ишларининг талаблар даражасида эмаслигини маълум қилишган эди.

Ушбу хат юзасидан Фарғона область халқ маорифи бўлими йўллаган жавобда шундай дейилади:

Хатдаги фактлар асосан тасдиқланди. Текшириш якунлари область халқ маорифи бўлимининг навбатдан ташқари советида муҳокама қилинди. Мактабда таълим-тарбия ишлари ва молия-хўжалик интизоми бўшаштириб юборилгани учун мактаб директори Х. Хўжақуловага виговор эълон қилинди ва у ўз аризасига биноан лавозимидан бўшатилди.

ИШДАН ОЛИНДИ

Бир группа газетхонлар «Каттақўрғон» совхозининг Шеробод қишлоғидаги медицина пункти меҳнаткашларга тиббий хизмат кўрсатишни яхши йўлга қўймаётгани тўғрисида редакциямизга ёзиб юборишган эди.

Советобод район Совети ижроия комитетидан йўлланган жавобда таъкидланишича, медпункт фельдшери ишдан олинган. Аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш юзасидан тадбирлар белгиланган.

ЖИДДИЙ ОГОҲЛАНТИРИЛДИ

Тошкентлик газетхон З. Йўлдошев ўз мактубида «Вокзал — Сергели» маршрутида қатновчи 15-троллейбус ҳайдовчиси Р. Ориповнинг пассажирлар билан қўпол муомалада бўлишини қоралаган эди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ҳузуридаги трамвай-троллейбус бошқармаси бизга қуйидаги мазмунда жавоб йўллаган:

Хат коллектив ўртасида муҳокама қилинди. Пассажирларга маданий хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқилди. Номуносиб хулқи учун 15-троллейбус ҳайдовчиси Р. Орипов жиддий огоҳлантирилди.

Тошкент пиллакашлик тажриба фабрикаси коллективи Улуғ Октябрнинг шонли 60 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда.

Суратда: фабриканинг илғор ишчиси, моҳир пиллакаш Собира Носирова.

И. Глауберзон фотоси.

ҚАНОТ ЖУФТ БЎЛСА...

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

Сиз суратда Раъно Ашурбекова билан Омон Ашурбековни кўриб турибсиз. Улар оилавий ҳаётда ҳам, меҳнатда ҳам бири-бирига йўлдош, бири-бирига устоз... Эр-хотин Тошкентдаги трамвай-троллейбуслар бошқармасига қарашли 2-трамвай депосида ҳайдовчи бўлиб ишлайди. Икковлари ҳам бир маршрут — 8-трамвайда, бир сменада меҳнат қиладилар. Раъно опа йигирма йилдан буён, Омон ака ўн йилдан буён одамлар хизматида. О. Ашурбеков Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, депо қошидаги ҳайдовчилар курсида узоқ вақт дарс берган, юзлаб ҳайдовчиларни ҳаётга тайёрлаган ажойиб мураббий ҳам. Ўзи эса биринчи муаллимам деб умр йўлдошини тилга олади. Ундан трамвай ҳайдаш «сир»ларини, одамлар билан мулоқатда бўлиш назокатини ўрганган.

Р. Ашурбекова билан ўз навбатида депо ишчилари ҳам ниҳоятда фахрланадилар. У ишда ҳамиша илғор — социалистик мусобақа ғолиби, актив жамоатчи коммунист, меҳрибон она...

Депо паркидан ҳар куни тонг билан йўловчиларга хизмат қилиш учун йўлга чиқадиган 99 трамвай-вагоннинг ярмидан кўпининг рулини Раъно опа сингари хотин-қизлар бошқармоқда.

Депо ишчилари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги шарафига пландан ташқари яна бир миллион йўловчига хизмат қилишга бел боғлашган. Бу ишга Раъно опа ва Омон ака ҳам ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

А. Жданов фотоси.

АДАБИЁТИМИЗНИНГ ЙИРИК ТАДҚИҚОТЧИСИ

Виталий Озеров 60 ёшда

Виталий Озеровнинг «Бугунги коммунист ҳаётда ва адабиётда» китоби қутлуғ дамларда дунёга келди. Бутун дунёнинг нигоҳи Кремль Съездлар саройига қадалган чоғларда, жонажон партиямизнинг XXV съезди бўлаётган кунларда китобхон қўлига тегди. Китобда коммунист ижодкор, олим ва публицистнинг партия, унинг ҳаётимизда ўйнаган роли ҳақидаги ҳаяжонли ўйлари, адабиётимизда коммунист образини яратиш тажрибасига доир илмий кузатишлари ёрқин ифодасини топган.

Олимнинг «Совет адабиётида коммунист образи» китоби эса бундан йигирма уч йил муқаддам чоп қилиниб, унда совет прозаси ва драматургиясида коммунист образини яратиш принципларини М. Горький, А. Серафимович, А. Фадеев, Д. Фурманов, М. Шолохов, Н. Островский, К. Тренев, Б. Лавренев сингари устод санъаткорлар ижоди мисолида илмий-тадқиқ этилган эди. «Бугунги коммунист ҳаётда ва адабиётда» китоби эса юқорида тилга олинган асарнинг тўлдирилган ва қайта ишланган нусхаси эмас, балки ўша муқаддас мавзунинг мантиқий давоми, янги изланишлар, янги илмий кузатишларининг самараси сифатида юзага келди. Китобни ўқир экансиз, давримизнинг ҳароратли нафасини ҳис қиласиз, партия ва халқимиз жасоратининг, воқелигимизда содир бўлаётган улуғвор ҳодисаларнинг шоҳиди бўласиз. Муаллиф партиямизнинг халқ бахти, фаровонлиги йўлидаги гигант фаолиятини жонли, унутилмас лавҳаларда гавдалантиради, реал воқелик билан адабиётни муқояса қилади, ҳаёт ҳақиқатининг бадиий ҳақиқатга айланиш жараёнини кўрсатади.

Бугунги адабиётнинг ютуқ ва изланишларини яхшироқ ҳис этиш учун В. Озеров ўтмишга, социалистик жамиятнинг қаҳрамонона тарихи босқичларига мурожаат қилади.

«Горький мактаби»га мансуб ёзувчилар, — дейди В. Озеров, — буржуа индивидуализмига эътиқодли ва гўзал инсонни, Горький таъбири билан айтганда, «партия кишиси»ни, идеаллик қаҳрамонни қарама-қарши қўйдилар. Павел Власов, Кожух, Лавинсон, Корчагин, Давидовлар ана шу тоифадаги қаҳрамонлар эди. Танқидчи бугунги адабиётимизга кириб келаётган қаҳрамонлар уларнинг авлоди эканини таъкидлаш билан бирга, янги қаҳрамонлар характери, фикр-ўйларида мавжуд бўлган янги аломатларни кўрсатади.

В. Озеров ўз китобида кейинги йилларда совет адабиётида яратилган жуда кўп асарларни тилга олади. Айниқса, танқидчи Г. Марков, К. Симонов, Ч. Айтматов, Ю. Бондарев, Ш. Рашидов, Д. Гранин, В. Биков, О. Гончарь, И. Дворецкий, А. Гельман сингари адибларнинг асарларида бугунги коммунистнинг тўлақонли образи яратилаётганини айтади.

Ажойиб инсон, адабиётимиз тарихида нурли из қолдирган коммунист санъаткор Александр Фадеевнинг ижодий қиёфасини яратиш В. Озеровнинг энг эзгу нияти эди. Олим узоқ йиллар давомида ёзувчи меросини ўрганди, ижодий лабораториясини чуқур тадқиқ этди, адиб ҳаётига оид ноёб ҳужжатлар тўплади. 1970 йилда унинг қаламига мансуб Александр Фадеевнинг мукаммал илмий биографияси ва ижодий портрети эълон қилинди. Мунаққиднинг меҳнати адабий ва илмий жамоатчилик томонидан юқори баҳоланди.

Виталий Озеров истеъдодига хос муҳим хусусиятлар — адабий ҳодисаларга конкрет-тарихий ёндашиш, бадиий асарларни ижтимоий-синфий моҳиятидан келиб чиқиб баҳолаш, илмий объективликка интилиш унинг «Социалистик реализм йўлида» (1958), «Ҳаётдаги янгилик, адабиётдаги янгилик» (1964), «Совет адабиётининг ярим асри» (1967) монографияларида яққол намоён бўлди.

1973 йилда В. Озеровнинг энг муҳим асари — «Дунё ташвишлари ва ёзувчи қалби» китоби босмадан чиқди. Китобда турли қитъаларда ижод қилаётган ёзувчиларнинг халқаро ҳамкорлигида актив иштирок этаётган адибларнинг ёрқин образлари чизилган. Булар — жанубий африкалик Алекс Ла Гума, япониялик Дзюннэй Гомикава, совет ёзувчилари Комил Яшин ва Мирзо Турсунзода, вьетнамлик То Хоай, кубалик Николас Гильен, мексикалик Сикейрос ва бошқалардир.

В. Озеров совет ёзувчиларининг халқаро адабий ҳаётга иштироки ҳақида гапиркан, асосий эътиборини Осиё — Африка адабий ҳаракатига қаратади, бу ҳаракат тарихида «Тошкент руҳи» ўйнаган ролни алоҳида таъкидлайди.

Маълумки, кейинги йилларда адабий танқид беқиёс даражада ривожланди. Айниқса, КПСС Марказий Комитетининг «Адабий-бадиий танқид ҳақида» қарори ана шу тараққиётга парвоз берди. Адабий танқиднинг ғоявий-назарий, методологик савияси ўсди. Партиянинг адабий-бадиий танқид олдига қўйган улкан вазифаларни амалга оширишда СССР Ёзувчилар союзи қошидаги танқид ва адабиётшунослик совети, адабий журналлар, айниқса «Вопросы литературы» журнали ва унинг бош муҳаррири В. Озеровнинг хизмати катта.

В. Озеров илм ва ижодни жуда катта ижтимоий иш билан қўшиб олиб боряпти. Унинг СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари сифатида олиб бораётган жўшқин фаолияти таҳсинга лойиқ.

Теран фикрли олим, оловқалб танқидчи бугун 60 ёшга тўлди. Биз уни қутлуғ сана билан қутлаб: «Ижодингиз яна баракали бўлсин азиз Виталий Михайлович!» деймиз.

Муҳсин ОЛИМОВ,
филология фанлари кандидати.

АХБОРОТ
ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР

ҚОЗОҒИСТОНДАН ХАТ

Мусобақадошларга бағишланган кўрсатув

Олмаоталик «зангори экран» мухлислари Тошкентдаги 3-таксомотор парки билан Олмаотадаги 3-таксомотор парки шофёрлари ўртасидаги анъанавий дўстлик ҳақидаги махсус кўрсатувни зўр қизиқиш билан томоша қилдилар. Қозоғистон телевидениеси тайёрлаган бу кўрсатув икки пойтахт шофёрларининг социалистик мусобақа шартларини қандай бажараётганликлари, мусобақа натижалари, илғор шофёрлар тажрибаси ҳақида ҳикоя қилади.

Телевизион кўрсатувда тошкентлик такси ҳайдовчиларининг Олмаотада бўлиши, ўзаро тажрибаларини ўртоқлашганликлари ҳам акс эттирилган.

Кентов экскаватори Ўзбекистонга

Чимкент область Кентов экскаватор заводи ишлаб чиқараётган машиналар мамлакатимизда машҳур. Экскаватор ва бошқа ер ковлайдиган машиналар Ўрта Осиё республикалари, шунингдек, Ўзбекистонга ҳам жўнатилмоқда. Ўтган икки ой мобайнида ирригация ишларини бажарадиган 20 та экскаватор синовдан яхши ўтди. Бу йил Кентов экскаватор заводи Ўзбекистонга 50 дан ортиқ ер қазийдиган машина юборади.

Г. МАРАЛБОЕВ.

КЎЧАТ ЭКИНГ, БОҒ ҚИЛИНГ!

ЧЎЛДА БОҒ-РОҒЛАР

«Каршистрой» территориал бошқармасига қарашли совхозларнинг соҳибкорлари 2 минг гектардан зиёд боғ ва токзорларни меҳр билан парвариш қилишга киришдилар. Улар илик кунлар бошланиши билан дарахтлар орасини юмшатиш, эски боғларни парвариш қилишни бошлаб юбордилар.

Даштдаги хўжаликларда янги-янги боғлар, токзорлар бунёд этишга ҳам қизғин киришилди. Нишон районидаги «Пахтакор» ва «СССР 50 йиллиги» ҳамда Усмон Юсупов номли совхозларнинг боғлари кенгайтириляпти. Бу хўжаликларда ҳозиргача 12 гектар майдонда токзор, 20 гектар майдонда боғ ташкил этилди. Айни пайтда йўл четлари, ариқ бўйларига турли манзарали дарахт кўчатлари ўтказиш, тут плантацияларини барпо этиш қизитиб юборилди.

Бошқармага қарашли хўжалик соҳибкорлари баҳорда салкам минг гектар майдонда боғ, кўплаб тутзорлар барпо этиш, ариқ ва йўл четларини кўкаламзорлаштиришни мақсад қилишган.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

АХЛОҚ МАВЗУИДА

Кексалар — боболаримиз, бувиларимиз, оталаримиз, оналаримиз. Улар юртимиз файзи, обрўси. Тўй-томошаларимиз ана шу мўътабар инсонларсиз ҳувиллаб қолади. Уйимиз тўри, қалбимиз қўри уларники. Бутун умри, юриш-туриши билан ёшларга ибрат, доно маслаҳатлари билан мадад бўлаётган отахон-онахонларимиз кўп. Лекин шундай кексалар ҳам борки... Яхшиси, бир бошдан бошлай қолайлик.

КЕКСАЛИККА СЎЗ БЕРМАЙ

Наманган шаҳридаги комбриг Синицин кўчасининг бошланишида, Шон-шуҳрат хиёбонининг бурчагида биринчи номерли дўконча бор. Шаҳардаги газета-журналга иши тушадиган одам борки, бу дўкончани яхши билади. Марказий ва республика нашрларининг янгиси энг аввал шу ерга келиб тушади. Сабаби, Святослав Александрович Зарубин бошқа дўкон мудирлари сингари келтириб беришларини кутмайди, тарқатиш пунктига бориб, ўзи навбатга туради.

Бошқа ихлосмандлар сингари мен ҳам Святослав Александровични ҳар куни бир кўрмасам туролмайман. Святослав Александрович мижозларининг кўнглини, нима ўқишлигини яхши билади. Албатта, ҳаммасининг исми-фамилиясини эслаши қийин, қаерда ишлашлиги билан ҳам иши йўқ. Лекин беш-олти йиллаб бир ерда савдо қила бериш, саломалик ва кўнгил сўрашиш ҳам кишини яқинлаштириб қўяркан.

Сўраган нашрингиз топилмай қолса борми, Святослав Александрович унинг ўрнини босадиган нарса ахтариб қолади, хуллас, кўнглингизни топади.

Нима бўлди-ю, дўкон учтўрт кун очилмай қолди. Худди бир нарсани йўқотгандек бўлдик. Доимий мижозлар кўчада учрашиб қолсак, шу савол такрорланади:

— Тинчликмикан? Святослав Александрович нега кўринмайди?

Ҳатто уйига бориб кампиридан сўрашипти. Маълум бўлишича, тоби қочган экан. Ахир иссиқ жон... Қолаверса, ёши ҳам етмишдан ошиб боряпти.

Святослав Александровичсоғайиши ҳамон ишга чиқди. Дўкон олди яна гавжум бўлиб қолди.

— Менга аслида кўча тузук экан, — дейди учрашганимизда кулиб. — Уйда чол бўлиб қоламан. Одамларни кўрсам, гаплашсам, кулишсам, ёшариб кетаман.

С. А. Зарубин узоқ йиллар масъулиятли лавозимларда ишлаб, доимо ишончни оқлаб келган. Пенсияга чиққач, бир мунча вақт уйда «ўтирди». Кўпчиликка, одамларга ўрганган кўнгил чидамади. Унга дурустгина вазифаларни таклиф қилишди. Унамади. Аввалдан газета ўқишни, ҳаётнинг олдинги оқимида боришни севарди. Газета дўконини сўради. Мана, ўн йилдирки, шу ерда.

Яқинда Святослав Александровичнинг етмиш беш ёшга тўлганини билиб қолдик. Дўстона табрикладик.

— Гап ёшда эмас, кўнгилда, — дейди у одатдагидек ҳазиллашиб. — Йиллар ўта беради. Аммо кўнгил қаримас экан. Сизларни, одамларни кўрсам, кексалигимни ҳам унутаман.

Биз ҳам С. А. Зарубиннинг нуроний чеҳрасини, инсонларга меҳр-муҳаббат ёғилиб турган мулойим кўзларини кўрганимизда хурсанд бўлиб кетамиз.

ЯРАШМАГАН ҚИЛИҚ

Эшик аста тақиллайди. Сўнгра қия очилади.

— Мумкинми?

Оппоқ соқолли қарияни кўрганингизда ўрнингиздан туриб, истиқболига чиқишингиз турган гап. Салом-аликдан кейин қария келишдан мақсадини айтади.

— Меҳнаткаш арзига қулоқ солмайдиган бюрократ район раҳбарлари-ю, область катталарини тартибга чақирадиган идора борми ўзи?

Шундай нуроний кишини сарсон қилишга қандай бошлиқларнинг виждони чидадийкин! Ҳеч бўлмаса, оппоқ соқолини назарга олмайдими, деб ўйлайсиз. Отахонга юрагингиз ачишади, «бюрократ бошлиқлар» қилмишидан ўксинасиз ва бутун вужудингиз қулоққа айланади. Шу тариқа «жабрдийда» гап бошлайди.

Агар тўхтатиб қолмасангиз, кун бўйи шикояти тугамаслиги маълум бўлади. Бутун ишингизни қолдирасизда, эртасига тонг саҳарлаб шикоят текширгани отланасиз. Тегишли идоралардан бирига кирасиз. Бошлиққа учрайсиз. Ғазабингизни ичга ютган ҳолда «бюрократизм» хусусида сўз очасиз. Аммо, негадир, бошлиқнинг пинаги бузилмайди, аксинча енгил кулиб қўяди. Ниҳоят, стол ғаладонини очиб, семиз делони олдингизга қўяди.

— Сиз айтган масала бўйича ҳужжатлар, кечаги ҳафта ҳам одамлар келишган. Сиз ўн бешинчиси...

Шикоятчи тилга олган яна бир идора эшигини очасиз. У ерда ҳам шундай дилхун воқеа такрорланади.

— Ўтган ҳафта келиб текширишганди, мана ҳужжатлари...

Учинчи жойда ҳам шундай ҳол юз беради. Бировлар устига қўйилаётган айбнинг мағзи пуч эканлиги маълум бўлади, тарвузингиз қўлингиздан тушади. Ниҳоят шикоятчининг уйини сўрайсиз.

— Унинг уйини билмайдиган одам Чортоқ шаҳрида кам, — дейишади. «Тиркаш законачи» десангиз ёш болалар кўрсатиб беради.

Томига шифер ёпилган янги участкали ҳовли дарвозасидан кирамиз. Тиркаш отага «законачилиги» ва илтимос қила берганидан нормадаги 2 сотих ортиқ участка берилган экан.

Қария идорангизда тугатолмаган шикоятини яна қайтаришга бошлайди. Кейинги бекор юрган тўрт ярим йил ичида фалон минг сўм иш ҳақидан қолганини юзингизга тупугини сочиб ҳисоблаб беради. Агар гапини тўхтатиб кўринг-чи! Сиз ҳам ўша «бюрократ бошлиқлар» қаторига қўшиласиз. Олифта кийинган мўйловли йигит ҳам ҳар замонда отасига жўр бўлади.

— Қаерда ишлаяпсиз? — Сўраймиз йигитдан.

— Ҳозирча бекорчимиз...

Тезроқ бу ҳовлидан қочишни кўзлаймиз. Йўлда келаркансиз, идораларнинг ходимларига раҳмингиз келади, уларга тўзим берсин, дейсиз. Тўплаган ҳужжатларини кўз олдингизга келтирасиз.

Тиркаш ота пенсияга чиққанидан сўнг савдо билан шуғулланди. Озиқ-овқат дўконини очди. Икки йил давомида дўконни ревизия қилишларига унамади. Орага ички ишлар органлари аралашди. Ҳисоб-китоб қилиб кўрилганда, талайгина камомад чиқди. Жиноятчи жазоланиши табиий ҳол. Лекин отанинг ёши етмишдан ошганлиги, камомадни тўлаганлигини, кўп болалигини инобатга олишиб, озодликка чиқаришди. Ҳамма машмаша шундан бошланди. Тиркаш ота идорама-идора югуриб, бегуноҳ жазолангалигини айтиб, савдо тармоғидан иш берилишини талаб қилди. Унга тушунтиришди, ўқмади. Область ва республикадан кетма-кет текширувчилар келишди, аммо Тиркаш ота ноҳақ чиқди. Қобилиятига яраша бошқа иш билан таъминламоқчи бўлишганди, унамади.

Биз отанинг оилавий аҳволи билан қизиқдик. Эллик ёшга етган хотини ҳеч қаерда ишламайди. Уч йил қамалиб чиққан мўйловли ўғлининг ҳам нима иш билан шуғулланишининг тайини йўқ. Яна бир ўғли қаерлардадир дайдиб юрибди.

— Болаларни тарбиялангиз бўлмайдими? — дедим гап орасида.

Энди Тиркаш ота болалари устидан шикоят қилишга тушди.

Атайлаб қаҳрамонимиз исмини ўзгартирдик, фамилиясини ҳам айтмадик. Гап эгасини топади, дейдилар. Ажаб эмаски, ёзганларимиз таъсир этса, отанинг ўзи ҳам, фарзандлари ҳам тўғри йўлни топиб олишса. Ахир, шу ёшда, Тиркаш ота, идорама-идора юриб одамларни бесабаб безовта қила бериш сизга ярашармикин?!

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» Наманган область мухбири.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

«БАҲОР» ТААССУРОТИ

Ўзбекистоннинг машҳур «Баҳор» ансамблини Латвияда ҳам биладилар, севадилар, унинг ҳар галги гастролини интизорлик билан кутадилар. Ансамблнинг яқинда зўр муваффақият билан ўтган ижодий сафари ҳам санъат мухлисларида ёрқин таассурот қолдирди. Бадиий коллектив бу гал ҳам жозибали ўзбек, шунингдек, қардош ва социалистик мамлакатлар халқлари рақсларидан тузилган қизиқарли ва мазмундор программа билан келди. Қардош санъаткорларнинг ҳар бир чиқиши ўзига хос рақс байрамига айланиб кетди. М. Эргашева ва Ў. Солиҳова ижросидаги «Ёшлар тўйи» рақс сюитаси ўзининг ажиб чиройи, ўйноқилиги ва тантанаворлиги билан латвияликлар қалбига чўғ солди. Энг муҳими шундаки, ўзбекистонлик рақс намояндалари ўзларининг миллий ўйинларини бекаму-кўст намойиш қила билдилар. Шубҳасиз, бу биринчи навбатда ансамблнинг бадиий раҳбари, Совет рақс санъатининг атоқли арбоби, СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Мукаррамахоним Турғунбоеванинг тинимсиз меҳнати самарасидир.

Қувонарли ва фахрланса арзийдиган томони яна шундаки, «оқ олтин» ўлкаси санъаткорлари қардош ва социалистик мамлакатлар халқларининг турли машҳур рақсларини ҳам ғоят табиий ва самимий ижро этдилар.

Ҳар бир рақс гўзал музика жўрлигида саҳнага файз киритди. Б. Алиев раҳбарлигидаги созандалар ижросидаги дилбар куйлар санъат ихлосмандларида жуда илиқ таассурот қолдирди. Айниқса, уларнинг «Пахта байрами» рақсига чалган куйи жозибали, завқбахш ва жўшқиндир.

«Баҳор» Латвиянинг қайси ерида концерт бермасин, ҳамма ерда бирдай илиқ ва самимий кутиб олинди. Томошабинлар ўзбек санъаткорларини кузатар эканлар уларнинг келгуси ижодларида янгидан-янги зафарлар тилаб, раҳмат, «Баҳор» деб қолдилар.

А. ПАВЛЕНКО.

СУД ЗАЛИДАН

ЮҚПАДАР ФАРЗАНД

Анатолий Николаевич Пучков 1947 йилда туғилган, кучга тўлган йигит. Лекин шу вақтга қадар ҳеч қаерда ишлаган эмас. Аксинча, кишиларни талаб, ўғирлик қилиб, текин яшашга ҳаракат қилиб келди. Бу жиноятлари учун уч марта жавобгарликка тортилди. Сўнгги марта жазо муддатини ўтаб қайтгандан сўнг ҳам ижтимоий фойдали меҳнат қилиш тўғрисида ўйламади. На ота-онасининг насиҳатига кўнди, на милиция ходимларининг огоҳлантиришига қулоқ солди.

— Қачон одам бўласан, ўғлим! — Қачон бошқалар қатори ҳалол меҳнат қиласан?! — онанинг бундай гаплари жонига теккан Анатолий оқ сут берган волидасини калтаклади, қўлини синдирди, ажратмоқчи бўлган отасини ҳам калтаклади. Қўшнилар сигнали билан етиб келган милиция ходимларигина ота-онани оқпадар фарзанд чангалидан ажратиб қолди. Тез ёрдам машинаси унинг ота-онасини касалхонага олиб кетди...

Яқинда Куйбишев район халқ суди ашаддий жиноятчи Анатолий Николаевич Пучковнинг жиноий ишини кўриб чиқиб, уни икки ярим йил муддатга озодликдан маҳрум этиш тўғрисида ҳукм чиқарди.

Р. РАИМБЕКОВ,
Тошкент шаҳар Куйбишев район ички ишлар бўлимининг катта участка инспектори.

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

20 МАРТ

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — **Янгиликлар.** 10.10 — Зарядкага сафланинг. 10.30 — Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.00 — Буратино — бизнинг дўстимиз. 12.50 — Ҳамма нарсани билишни истайман. 13.00 — Музикали киоск. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — **Биринчи ўқитувчи.** (бадиий фильм). 16.15 — **Бугун — уй-жой коммунал хўжалиги ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ходимлари куни.** 16.30 — Концерт. 17.10 — **Спорт программаси.** 1. Камондан отиш бўйича СССР чемпионати. 2. Сув полоси бўйича СССР чемпионати. ЦСКА — «Динамо» (М). 18.10 — **Халқаро панорама.** 18.40 — **Мультфильм.** 19.00 — **Янгиликлар.** 19.15 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 20.15 — Совет Иттифоқи чет эллик меҳмонлар нигоҳи билан. 20.35 **«Ксения Фёдорнинг севимли хотини»** (бадиий фильм). 22.00 **«Вақт».** 22.30 — **Қорақалпоғистон билан учрашув** (ҳужжатли фильм премьераси). 23.25 — Меҳнаткашлар ҳаваскорлик бадиий ижодиёти Бутуниттифоқ фестивали. 00.30 — **Янгиликлар.**

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — **Янгиликлар.** 10.20 — Куйланг, ёш хонандалар. 10.50 — Мультфильм. 11.00 — Светофор. 12.00 — **«Виждон амри».** (бадиий фильм). 13.25 — Ёш киноҳаваскорлар клуби. 14.15 — «Сиҳат-саломатлик». 14.35 — Реклама. 18.05 — Шоирлар — болаларга. 18.30 — Олмалиқ — металлурглар шаҳри. 19.00 — Шеърият билан учрашув. М. Али. 19.45 — **Ахборот.** 20.00 — Қишлоқ ҳаёти программаси. 20.15 — Эстрада программаси. 21.00 — **Ахборот.** 21.20 — **Телеминиатюралар.** 22.00 — **«Вақт»** (Москва). 22.30 — Меҳнат шон-шуҳрати экрани.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

17.00 — **Фрунзе кўрсатувлари.**

21 МАРТ

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — **Янгиликлар.** 10.10 — Гимнастика. 10.30 — **Қисқа метражли бадиий фильмлар.** 12.30 — Ёшлар ижоди. 12.55 — **СССР Касаба союзлари XVI съездининг очилиши.** 15.30 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — М. Шолохов «Дон ҳикоялари». 17.00 — **«Домино»** (бадиий фильм). 18.00 — Сиз яратган боғ. 18.30 — «Кичик пингвин». 19.00 — **Янгиликлар.** 19.15 — Болаларга аталган шеърлар. 19.30 — **«Камалак»** 20.00 — **Социалистик мусобақа кундалиги.** 20.45 — «Андро ва Сандро» (спектакль премьераси). 22.00 — «Вақт».

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

18.30 — **Мультфильм.** 18.40 — Ёш табиатшунослар. 19.05 — Ҳужжатли фильм. 19.25 — «Фан» программаси. 19.45 — **Ахборот.** 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.10 — Театр учрашувлари. 21.00 — **Ахборот.** 21.20 — «Гуллар атри». 22.00 — **«Вақт»** (Москва).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — **«Терговни билимдонлар олиб боради».** «Бахтсиз ҳодиса» (телеспектакль). 20.30 — **Янгиликлар.** 20.45 — **«Ўқитувчи»** (ҳужжатли фильм). 21.05 — «Арпе Ойте қўшиқлари. 21.30 — Олий математика.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Лирик концерт. 9.15 — **«Табассум».** 11.15 — **«Эрталабки салом»** (Москва). 12.10 — **«Ўзбекистон ишчиси».** 13.00 — Анастасия Чудная издошлари. 13.30 — Совет армияси жангчилари. Сизлар учун (концерт). 15.10 — **Уй-жой коммунал хўжалиги ва маиший хизмат кўрсатиш ходимлари учун эшиттириш ва концерт.** 16.10 — В. Озерников. «Эҳтимол вариантлари». (спектакль). 17.40 — Дам олиш киноафишаси. 18.00 — **Халқаро шарҳловчилар даврасида** (Москва). 18.30 — Рақс куйлари. 19.00 — Бизнинг радиопочта. 19.20 — **«Ёшлик»** радиостанциясининг программаси. 20.25 — Янги музикали ёзувлар. 21.00 — Қашқадарё область театри артистларининг концерти. 22.00 — **«Табассум»** (такрорий). 22.45 — Музикали танаффус. 23.10 Хоккей: «Бинокор» — «Торпедо» (Усть-Каменогорск). 23.20 — Дам олиш концерти.

Реклама ва эълонлар

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 20/III да **Этик кийган мушук** (12.00), **Аида** (19.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/III да **Қор маликаси** (кундузи), **Қиёмат қарз** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/III да **Ҳижрон** (кундузи), **Йиллар ўтиб** (кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/III да **Ишқ қурбонлари** (12.00).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **ЖАҲОНДА ЯГОНА ЛИЛИПУТЛАР РЕВЮСИ ИШТИРОКИДА МОСКВА ЦИРКИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ** (11.00, 15.00, 19.00).

Кино

САНЪАТ САРОЙИ — Туйғу (катта зал, кундуз ва кечқурун).

Ютуқ — «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Малиновкада тўй — БИЛИМЛАР УЙИ (13, 15, 17, 19.00), «ИСКРА» (19.30), **Ғ. ҒУЛОМ** номли (тоқ соатларда).

Қизлар ва аёллар — «ҚОЗОҒИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Мўмайгина олтинлар — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (16, 18, 20, 21.30), «ТИНЧЛИК» (тоқ соатларда).

Бормисан, марказий ўйинчи — «ДРУЖБА» (13.00, 16.40, 19, 21.00).

Раққоса — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

●

Н. А. СЕМАШКО НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бўлим раҳбарлари (фан докторлари ва кандидатлари): клиник, ташкилий-методика; экспериментал курортология ва физиотерапия лабораторияси раҳбари;

катта илмий ходимлар (фан докторлари ва кандидатлари): клиника бўлимининг группалари — артрология, гастроэнтерология, неврология, бальнеофизиотерапевтика ва даволаш физкультураси комплекси, нина терапияси; лаборатория бўлимининг группалари — клиник-функционал тадқиқотлар, биохимик тадқиқотлар, тадқиқотларнинг функционал методлари; курорт ресурсларини излаш ва ўрганиш бўйича лаборатория (2 ўрин), гелиоаэротерапия группалари; экспериментал курортология ва физиотерапия лабораторияси;

кичик илмий ходимлар: клиника бўлимининг группалари — артрология (2), кардиология, гастроэнтерология (2), неврология, гинекология (2), бальнеофизиотерапевтика ва даволаш физкультураси комплекси (2), нина терапияси; лаборатория бўлими группалари — клиник-функционал тадқиқотлар (2), биохимик тадқиқотлар (2), тадқиқотларнинг функционал методлари (2); курорт ресурсларини излаш ва ўрганиш бўйича лаборатория (5-гидрогеолог, климатолог, физик, химик, микробиолог), гелиоаэротерапия группалари; экспериментал курортология ва физиотерапия лабораторияси (4), ташкилий-методика бўлими (4).

КОНКУРС МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Хуршид кўчаси, 13-уй.

●

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ С. В. СТАРОДУБЦЕВ НОМЛИ ФИЗИКА-ТЕХНИКА ИНСТИТУТИ ҚОШИДАГИ КОНСТРУКТОРЛИК БЮРОСИга

бош бухгалтер, бухгалтерлар, иқтисодчилар, етакчи конструкторлар, I—III категорияли инженер-конструкторлар, инженер-технологлар, ярим ўтказгичли приборлар бўйича мутахассис-физиклар, оптиклар, теплотехниклар, ноорганик материаллар бўйича химик-технологлар, математик программалаш бўйича мутахассислар, патентшунослар, катта техниклар ва лаборантлар, техниклар ва лаборантлар, радиомонтажчилар, газэлектр пайвандчилар, станокчилар, токарлар, слесарлар, фрезерчилар, шиша пуфловчилар, фаррошлар, чизмачилар, машинист-стенографисткалар, машинисткалар, склад мудири, омборчи

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 • ТЕЛЕФОНЛАР: Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142

Р — 14247. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Г. — 65.